B. S. Ingemann

Dronning Margrete

B. S. Ingemann

Dronning Margrete

Historisk digt i 10 sange

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af B. S. Ingemann: *Dronning Margrete* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of B. S. Ingemann: *Dronning Margrete* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of*

art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

Forerindring til første udgave

Nærværende historiske digt slutter sig til rækken af mine middelalders-skildringer gennem det 12te, 13de og 14de århundrede. Omtrent i samme form, som det første billede i rækken: "Valdemar den store og hans Mænd", skulle billedet af Nordens store dronning danne slutningsledet i den hele cyklus. Emnets og tidens forskellighed har dog nødvendigt medført en væsentlig forskellighed i tone og fremstilling. Den historiske idé, hvis anskueliggørelse her var formålet, kunne ikke således, som Danmarks egen folkelige regenerations-idé i det 12te århundrede, gribe ind i det hele danske folkeliv; med sin flugt over hele Skandinavien overfløj unions-ideen, som bekendt, tiden og nationerne, og kan mere siges at have tilhørt de største hoveder i Norden i slutningen af det 14de århundrede, end hint århundredes skandinaviske folkeliv selv.

Angående dette digt har jeg i øvrigt intet forud at bemærke. Kun med hensyn til en misforståelse, som også her kunne finde sted, tillader jeg mig nogle ytringer.

I et tysk tidsskrift har jeg tilfældigvis set tendensen i en at mine foregående historisk-poetiske skildringer således misforstået, at min fremstilling af det 14de århundredes fjendtlige stemning her i Danmark mod de tyske panteherrer og deres soldhære er blevet tillagt farven af en subjektiv uvenlig følelse mod den åndrige tyske nation. Hos de læsere, der kender mine foregående skrifter, navnlig min "Rejselyre", eller blot medbringer den rolige betragters neutrale sind, vil næppe

tanken om en sådan indsnerpende tendens finde indgang; men da dette ikke kan forudsættes hos alle læsere, og da en sådan urigtig anskuelse endnu mere kunne befæstes ved nærværende digts skildring af de skandinaviske folks kamp mod det meklenborgske fyrstehus og af den stemning, her endnu i dronning Margretes tid fra grev Gerts tage var almindelig i Danmark – så har jeg troet ved denne lejlighed at burde gøre rede for min fremgangsmåde og mine synsmåder i denne henseende.

De i tidsforholdene grundede lidenskaber og fjendtlige folkestemninger, jeg såvel i denne, som i foregående historisk-poetiske forestillinger har udmalt eller antydet, tilhører den tid og den generation af det danske folk, som det har været mit formål at skildre, men lige så lidet mig selv personlig, som det 19de århundredes danske. Dog, er det selv den strengeste historiker umuligt, uden al national deltagelse at fremstille sit fædrenelands kamp eller lidelser, nederlag eller sejrvindinger, ydmygelse eller hæder, så må en sådan livløshed vel endnu mindre kunne fordres eller ønskes af digteren; men hans sympati, som hans antipati, gælder ved historiske skildringer i alt fald kun forbigangne slægter og deres repræsentanter. Den åndsfrihed, hvormed han på en anden side bør beherske sit stof, idet han, med sandhedskærlighed og rolighed, selv stiller sig udenfor den scene, han skildrer, denne samme åndsfrihed har han ret til at vente hos sine læsere, hvad enten deres forfædre var hans forfædres politiske venner eller fjender. Ved skildringer af borgerlige krige er selv åndelige brydninger og adsplittelser mellem samme folks og stats provinsielle interesser nødvendige genstande for fremstillingen. Vil den ene

tid og nation se og kende den andens ejendommelighed i dens nationale billeder, må den fordomsfrie beskuer kunne finde sig i tidens og folkets naturlige modsætning til hans egen tid og til de indvortes eller udvortes fjender, folket i tidernes løb har bestridt eller forsvaret sig imod. Jo bestemtere skilsmissen og oppositionen, blot indenfor det æstetiske mådeholds grænser, viser sig i kampens og selvstændighedens ytringer, jo klarere fremtræder det særegne folks individualitet; og jo længere skildringen går tilbage i tiden, jo skarpere må nødvendigvis de individuelle forskelligheder i ånd og tænkemåde afpræge sig i folkelivet, selv i dets egne provinsielle afsondringer, med alle de kanter, som de nyere tiders kultur og den finere dannelses politur har afslebet og udglattet. Det er hverken historikerens eller den historiske digters pligt, med opofrelse af natur og sandhed, at overskære eller udslette nationalitetens frie naturlige ytringer i skildringen af dens selvstændigheds kampe; men når striden er forbi, må de kæmpende generationers efterkommere, med uforstyrret rolighed, med human velvilje og agtelse for nationalfølelse, kunne betragte billederne af deres forfædres kamp, med dens nederlag og sejrvindinger, uden i den frie levende fremstilling at søge spor af et tilbageblevet nag eller en blot forfængelig nationalstolthed.

Sorø i marts 1836.

Forfatteren.

Første sang

Henover det frelste Danmark fo'r
den ånd, som mægtig i høje Nord
sig åbenbarer i folkets indre
så længe stjerner i Norden tindre
og folkesjælen ej er uddød.
Forvundet var Danmark største nød:
Fra Nonnebjerget og Ebbesens grav
fløj friheds fugl over land og hav;
fra Gerts, Christophers og pestens dage
var grus og grave og heder tilbage;
men livet sig rask over gruset svang,
og lærkerne glad over hederne sang.
Forjaget var spydstagerettens tid;
fuldbragt var *Atterdags* vidunder-id:
Den krone, folket ham søndret gav,
lå hel på sidste Valdemars grav,
og vandt han ikke de danske sjæle,
han vandt dog et mærkeligt eftermæle.
Tolv vintre han lå i sin grav i Soer,
mens datteren såede fred i hans spor.
Hos unge søn med de tvende kroner
Margrete vogted sin myndlings troner,
ej Danmark ej Norrig slig højhed så:
Mod hende var samtidens fyrster små.
I øjets havdyb med sortblå grund

lå dydsinds perle på klare bund.
Hvo lyset så hos kong Hakons enke
ej kunne på lokkernes natslør tænke;
mørk faldt deres skygge på kindernes glød,
lig fængslets nat, hvori hun blev fød.
Med faderens snildhed i djærve pande
hun tvang med rosenspir kæmpers lande;
med *Atterdags* syn for hvad tiden bringer,
hun så hvad der flyer på døgnfluevinger;
med valdemarsblikket mod jernfast med,
hun dybere så i tidsstrømmen ned;
hun ej foragted de skær fuldblinde,
og dårer selv priste den kloge kvinde.
End skøn, hun i syvende femår indgik;
vel stolt og mandig var gang og blik;
dog når hun taled med liflig tunge,
fortrylled hun både gamle og unge;
og når hun smiled med nødbrun kind,
i møde fløj hende hjerter og sind.
Det var som hun gemte i sjælen med rente
den hjerteskat, tiårsbruden ej kendte,
det var som for tidlige moderlykke
ej sjælen ofred sit jomfrusmykke,
men fri sig svang over kvinde og mand
og spredte hin skat over folk og land.
Dog glødende blinked tit herskerøjet,
når hoved og knæ var i andagt bøjet;
og nidfuglen sang om æresyg strid,
om vanhellig brøde, trods hellig id:

Men når hun taled, og når hun smiled,
slig skygge, lig solplet, i glans bortiled.
Mer skøn dog, ved mørkladne moders side
kong Oluf stod med de kinder hvide.
Hvad skjaldene sang om Skjold og kong Frode,
om renhedens glans hos Balder, hin gode,
de toner voksed i nordboens sind
med dunet på barnekonningens kind.
Til femårsdrottens guldlokkekrans
alt valdemarkronen lånte sin glans,
ved Hårfagers fjeldtrone ynglingen stod,
den sidste Folkung med skjoldungeblod.
To folk alt bar ham på hænder med lyst;
det tredje vented af ham stor trøst.
Med syttende sommers ild i sit øje
han fredsæl dømte på kæmpernes høje;
og kæmpernes sønner fornam i hans røst
dyb genklang af ånden i fædrenes bryst.
Med kærligt øje, med ædelt sind,
han så i moderens åsyn ind.
Hvad sønnen læste i moderøjet,
når frem på tinge han stod ophøjet,
på ynglingslæben blev kongelov
med genlydsjubel fra fjeld og skov.

Fra søn til moder fo'r lønbud om ø
fra Falsterbo slot til Viborrig sø.
Margrete blegned om dunkle kind;
en løndom gemmer hun dybt i sind.
Ved Viborg står hun dog rolig på tinge;

hun skifter ret blandt høje og ringe.
Hvad faderen vandt med vold eller sned,
betaler hun from for hans sjælefred.
Men hvad hun byder til folkets gavn
besegler hun klog i kong Olufs navn.
Hun nævner sønnen, med hilsen mild,
men dølger smerten i blikkets ild.
Hun gunstigt på herrernes hyldest ser;
men ej hun skæmter, og ej hun ler,
hun bøjed sig mildest for bisp og abbed;
i hjertet var storm; i talen var fred.

Med afskedshilsen til jydernes land,
med il hun stævner mod Sjølunds strand.
På konge-snekken med dronningen stiger
seks fruer fra Danmark og Norges riger.
Fru Gisle, gamle drost Hennings [Note 1)] viv,
på hofskikken agter, helt streng og stiv.
Selv ænser Margrete nu rangen føje:
på Ingegerd hviler det store øje;
i Sveriges skønneste jomfru hun skatter
en dattersjæl af St. Brittas datter.
Hos hende tit høje dronning fandt ro
i vidunderverdnens drømmende tro.
Til Ingegerd smiler en ridder strunk;
han knejser højt over bisp og munk:
Hr. Henrik Parrow, den kække germaner,
af dronningen æres lig norske og daner.
Men jysk er kong Olufs krigshøvedsmand,
hr. Ivar Lykke fra Vendsysselland.

Til sommerfugl vil sig ej ørnen lyve:
af vintre så han alt fyrretyve.
I store skæg han brummer lidt barsk:
Tolv år alt vented han navn af marsk.
Margrete klog på slig hæder sparer;
hun stækker ørnen som stolt opfarer.

Hr. Ivar ser skævt til bisp og klerk:
i troen tykkes ham hoffet for stærk;
vel fromladen syntes ham dronningens ånd,
når ydmyg hun kysser munke på hånd.
Han ler, når bisp Peder, dronningens skriver,
sin frue berømmer med hellig iver,
og ærkebisp Vinold fra Trondhjems by
opløfter hin dronningefromhed i sky.
Margrete følges af statsklogt råd.
De ser, hun grunder på vigtig dåd:
Hvert ord hun tvinger med kløgtens lænker;
men ingen aner hvorpå hun tænker.

Til Sorø haster det dronningtog.
Drost Podebusk smiler i løn, helt klog;
den gamle hofmand har hørt hint ord
om dronningens skriftefader i Soer.
Fra fjendelæber kun lød hin spot;
dog verden tror heller ondt, end godt.
Den gamle drost er i statskløgt stor;
men kvinde som mand kun lidt han tror.
Ham ærbarheds-æren tykkes fuldtlille:
hans søster Tove var Valdemars frille.

Hvert ord, han mæler, han vejer rolig;
han synes med tidernes tegn fortrolig.

John Wiclefs [Note 2)] visdom han vel har hørt,
hans blik er for klerkernes brøst afslørt;
dog snild han priser den Nordens frue,
som værner kroner med krumstav og hue.
På drosten hører Margrete gerne;
ret fint han rører kun ved det fjerne,
når pirren er herskerøjet ej kær,
ved hvad der ligger det alt for nær.

På gåden i dronningens blik han staver,
mens talen gælder de tvende paver,
Europas dæmning imod osmaner,
mongoler og iversyg muhamedaner.
Han priser Tamerlands krumme sværd;
han ler ad kejserens bersærkerfærd;
han vejer Winkelrieds sejr i fjor
imod Niels Ebbesens dåd i nord.
Til sidst han springer fra skat og told
til hansens klager, til vikingsvold,
til hvad der truer kong Olufs krone,
sær odelsretten til Norrigs trone. –

Det ord gav dronningens tanker røst;
et suk undflyer fra tilsluttet bryst.
"På arvelov tænker vi dag og nat,"
– afbrød hun drosten helt mørk og brat –
"Let gnisten vokser til farlig flamme

hos slegfredsønnen af Magnussøns stamme:
drost Hakon Johnsøn har ild og mod,
vist aldrig han glemmer hint konning-blod Note 3).
Kong Oluf har skrantet på Falsterbo,
i Soer han søger karskhed og ro;
den unge sjæl vil i klosterly
en stund de verdslige handler fly.
Mens der han hviler i fredens favn,
hans arv vi sikrer i – kongens navn."

Drost Podebusk ser på dronningen vist;
han aner i halvbetroet plan en list.
For forskerblik hendes sjæl var lukket;
men skjulte kamp han fornam i sukket.
En ussel tanke fo'r ham i sind;
han stirrer i dronningens øjne ind:
"Kong Olaf var nys dog karsk og fro –
fuldsær mig tykkes slig kloster-ro;
men blev han alt ked af verdens ære,
– I selv vel tvende kroner kan bære."

Ej dronningen mæler et ord derpå;
ej svaret han i hendes åsyn så;
af hoveddugen var kinden skjult;
fra bryst lød ånden kun dybt og hult.
Men ingen tyded slig målløs tale,
mens tavs hun red gennem Sjølunds dale.

Mod søndagskvæld før St. Laurents dag
ved Soer i skoven lod gangerhov-slag.

I søen spejled sig klostermuren;
alvorlig dæmrede høstnaturen,
med tætte slør over barm og kind,
Margrete red i klostergård ind.
Abbed Johan med de øjne klare
bøjer sig dybt med sin munkeskare

"Er kongen kommet fra Falsterbo?"
Margrete spørger med tvungen ro.

Abbeden sukker og ser mod oven:
"I karm han bæres nu gennem skoven.
Alt er beskikket, højbårne frue!
Beredt ham venter den stille stue.
Selv fjerner jeg hobens nyfigne klynge;
til velkomst vi helligt Credo vil synge
og møde vor stille gæst, som I bød,
alt med det evige livsens brød."

"Vel, fromme fader! – Med *Credo*-sangen
min søn jeg venter i kirkegangen.
Med livets pant I ham fromt modtage!"

På dronningens vink blev følget tilbage.
Selv gik hun i klosterkirken ind,
med sløret knuget mod skjulte kind.

Dunkle kvæld blev klar i Soer!

Der kom lys i mindste rude;
fluks i tilbedt dronnings spor
larmer glæden høj og stor!
Alt, hvad der har liv, er ude.
Rygtet gennem staden fo'r;
fakler kongens tog bebude.
"Oluf kommer, mild og skøn,"
– lød det over sø fra stræde –
"os han elsker mest i løn –
Snild han veksler konningsæde.
Hil Margretes favre søn!
Norrigs lyst og Danmarks glæde!"

Brat abbedens alvorsbud
dæmper blinde fryd og larmen:
"Beder stille til St. Knud!
Slukker glædesilden ud!
Kongen bæres syg i karmen."

Toget møder klerk og præst;
bort urolig hob må vige.
From abbed gåer karmen næst;
ingen mer tør lystig skrige.
Ved den stille indtogsfest
ingen ser den høje gæst.
Tavse tog ej glimrer smukt:
Dunkle karm i seler svinger
mellem sværd og hestebringer,
som et fangebur tillukt.
Klosterkirkens klokke ringer;
hult det som til ligfærd klinger –

glæden i hvert blik er slukt.
Hoben må ej følge længer:
Klosterporten lukkes brat;
udenfor dens låsestænger
fattig mand end svang sin hat.

Over bærestolen hænger
rig henkastet blomsterskat;
ængstlig gennem dunkle nat
klerkesangens velkomst trænger.

Sært abbed Johan sig tér:
ej han standset karm oplukker;
Salve Domine!" Note 4) han sukker,
husker ej af talen mer.
Hvad hans dronning bød, kun sker:
Intet øje kongen ser;
dybt dog hofmandsskaren bukker.

Ind i høje kirkegang
stille rejsekarmen bæres.
Ej med verdslig hyldest-tvang
skal den fromme gæst besværes;
først til hjælp mod sjælens trang
skal ham kirkens fred beskæres,
hvor med hellig bøn og sang
under dybe klokkeklang
livets store herre æres.

Drosten skimter dulgte list:
Bisp og drost med rådet ene
kåret blev til vidner hist

ved den fromme velkomstscene.
Først de svor ved mand og Krist
lønlig id at dølge vist
tro som guld og tavs' som stene.

Rolig selv i høje kor
står hun, Danmarks herskerinde,
lig en billedstøtte stor,
hyllet ind i sorte flor,
ved sin faders marmorminde –
stirrer på opkasted jord
ved en åben grav derinde.

Over døde kongers ler
vifter banrets flag på lansen;
sælsomt op i kerteglansen
fra hin grav med heltekransen
Axel Hvides billed ser;
festlig processionen sker
med gudslegem og monstransen.
Dybt abbed Johannis sang
trænger til Margretes øre:
løndomsfuld dens hule klang
synes graven at tilhøre;
men fra grav og kirkegang
den med åndens kraft sig svang,
måtte dronninghjertet røre.
Skjult af lange sørgeflor,
frem hun skrider, stille, stor,
knuger hånden stærkt mod barmen,
møder i det høje kor

bisp og klerk med kongekarmen,
foden fast til flisen gror;
dybe suk fra sjælen fo'r –
højt hun løfter moderarmen.

"Fornem usalig løndom!" – kvalt hendes stemme lød –
"Kong Olufs lig os gæster – min søn – min søn er død.
Dog til hans tvende troner ståer fast igen som før,
hans grav skal med min kummer skjules i nattens slør."
Tavs vakled høje dronning. Karmen var oplukt.
I fakkellyset skinned kong Olufs lig end smukt.
Abbeden og hans klerker tog døde gæst på arm,
så bar de blege konge til fru Margretes barm.
I store klosterkirke der hørtes ingen lyd:
Bleg Margrete smykked sin søn med gravens pryd.
Selv knæled hun og lagde hans hoved i sit skød,
kyssed ham på panden; men ingen tåre flød.

Hun pryded ham med silke, hun smykked ham med lin.
Munkeskaren frembar fra kor hans jordeskrin.
I kisten lå kong Oluf, med hostien på bryst;
sjælemessens toner gav målløs smerte røst –
men stille stod Margrete i lange sørgeflor,
mens kongegraven fyldtes med muld i høje kor.

Vigilien var sungen. Abbedens kind var våd.
Kong Olufs sidste ære bevæged tavse råd.
"Tilvisse," – mumled drosten – "tilvisse var han død –
hans hjerte var udskåret. Jeg så blodstriben rød."
Abbed Johan det hørte; ham ordet fløj fra mund:

"Nu bæres kongens hjerte til høje kor i Lund."

Af klosterkirken stille drog sørgeskaren ud;
tom karm de bar til klostret på høje dronnings bud,
selv steg hun på sin ganger, red bort i tavsen nat,
mens graven gemte Norrigs og Danmarks største skat.

Men hvor kong Oluf lønlig blev jordet i højen kor,
En pilgrim uset knæled; han hørte drostens ord.
Der klosterkirken luktes, hult drøned gulvets lem,
hvor længst begravne helte lå tavs i dødens hjem.
Det pusled blandt de døde. Men lynsnar uden spor
fra klosterkirkegården en ridder i mulm bortfo'r.

Note 1:

Drost Henning: Henning Podebusk, eller Podebusch, en adelsmand fra Rügen, der i *Prins Otto af Danmark* optræder som Valdemar Atterdags fortrolige og broder til Tovelille.

Note 2:

John Wiclef: John Wycliffe (ca. 1328-1384), engelsk kirkereformator.

Note 3:

Aldrig han glemmer hint konning-blod: Drost Hakon Johnsøns farmoder var vel kun en slegfreddatter af kong Hakon Magnussøn i Norge, men hans moder var en datter af kong Magnus Eriksøn i Sverige og en søster til kong Olufs fader; han havde, ifølge Norges grundlov, fuldgyldig arveret til tronen, dog først efter det meklenborgske hus.

Note 4:

Salve Domine: Vær hilset, herre!

Anden sang

"Spring vældig, min fuldtro ganger!
Henflyv gennem natten i løn!
I Danmark hvisler der slanger:
Her myrder moder nu søn.

"Lån hævnen vinger, min snekke!
Bortflyv til fjeldenes strand!
Min røst skal kæmperne vække
i retfærds fædreneland.

"En øgle vor kraft besnærer
og dysser i blund vort mod.
Spring stolt, min ganger! – du bærer
en hævner med kongeblod."

Så sang på sletten hin høstmånedsnat
en ridder og stirred mod stranden.
Bodshætten hang ved hans våbenhat;
helt kongelig hvælved sig panden.
Om skuldrene bølged ham gyldne flod,
hans arv fra mødrenes stamme,
hans konningodel med normands-mod
udstråled i blikkets flamme.

Han red fra klostergraven i Soer,
omflagret af pilgrimshætten;

på natlige flugt, uden vej og spor,
bortfløj hans kåbe på sletten.
Hans tanker fo'r, som hans ganger, vild;
han drømte om jordefærdssynet.
Hver tanke, som før var from og mild,
nu flammer i mulm, som lynet.
På elskovseventyr hid han drog,
med rosenmildt blus på kinden.
Drost Hakon nu pansrede hånd opslog
og fo'r, som ørnen, mod vinden.
Lig drot og skjald i hans stamfaders tid,
med sangrøst hans sjæl sig rørte;
hans drøm, hans tanke, hans fremtidsid
kun luften og gangeren hørte:

> "Jeg så ej Ingegerds øje;
> jeg hørte ej jomfruens røst.
> Et lig kun jeg så helt nøje
> foruden hjerte i bryst.
>
> "Til hjerte Norden nu trænger,
> mandshjerte i herskerbryst.
> Fjeldørnen drømmer ej længer
> om skovduens vine og røst."

"Ved hellig Olaf! en nordbagges ridt!
På sletten vi holder med fuglen skridt.
Drost Hakon Johnsøn! hvorhen så brat?
Hvad vil I ved galgebakken i nat?"

Forvildet drømmer fluks ser sig om:

På vejen dronningens fakkeltog kom.
Bisp Vinolds trønderske røst han kender;
tavs bløder læben for ridderens tænder.
Til siden sin vilde hingst han tvang,
og rask over rakkerkulen den sprang.
Drost Hakon rækker sin landsmand hånd;
men sjæl og tunge var lagt i bånd.
For dronningen kan han kun mørk sig bøje;
men venligt møder ham Ingegerds øje;
og fluks han sig føler en ufri mand
blandt hofmænd og fruer i daners land.
Selv trøndernes biskop ej her han tror:
Med bispen hvisked abbeden fra Soer;
hvor sidst de fromme herrer han så,
skjult Norges konning i ligdug lå.
"Vel mødt i Danmark, vor drost fuldtro!"
– Margrete med artig gunst ham modtager –
"Jeg ser, jer troskab kender ej ro:
Vort tavse ønske alt hid Jer drager.
Kong Olufs ven i vort norske råd
skal sidst ej vide hvad nu han tænker –"
Hun tav, som røsten var kvalt af gråd;
men Hakon aner kun svig og rænker.

Med artig mine til tvungent spil
han bringer hilsen fra Norges rige;
"Dog" – føjer han mørk og hastig til –
"Min konning kan jeg kun budskabet sige."

"Så får I tøve fuldt lang en stund.

I kongens navn! I vort tog nu følger."
Strengt ordet faldt fra dronningens mund;
brat sorte slør hendes åsyn dølger.

I Hakons bryst det koger;
han ser sig helt vildt omkring.
Blandt fakkellys og tåger
hans hingst gør høje spring.
Det er som han vil svinge
sig bort over ø og hav;
sin uro må han dog tvinge:
Hver grøft ham tykkes en grav.
Hvorhen han vender øjet,
der blinker lanser og sværd;
dog kunne han end bortfløjet,
det tykkes ham mislig færd.

Fuldsært ham toned i øret
halvkvalte dronningerøst;
i gådefuld tvivl tilsløret
lå dommen i ærligt bryst.
Han voved ej helt at tænke
hvad nys han troede fuldtvist,
om end konning Hakons enke
var mægtig i statsklog list.
Sin skæbnes gåderune
grunder han på i løn;
fast synes ham lykkens lune
og tvungne rejse dog skøn:
Nu kan han dog se det øje,

nu kan han høre den røst,
som lønlig fra Norges høje
neddrog ham til Sjølunds kyst.

Til Ingegerd Hakon vender
sig tit med sjælfulde ord;
den ild, som i sjælen brænder,
han dog ej ordet betror.
Han ser, hvad han frygted længe:
Til Ingegerds stråleblik
omkap sig ridderne trænge
med høviske hofmandsskik.
Til én kun Ingegerds øje
ham tindrer vel stærkt igen:
Hr. Parrow bevogter han nøje,
hin stolte dronningens ven.
Han mønstrer de artige sæder;
han måler den fine mand;
kun føje den kunst ham glæder,
som leger med farlig brand.
Med sværdet klirrer hans handske;
han falskhed ser i hvert buk;
for myge ham tykkes de danske,
og tyske hr. Parrow for smuk.

Når mægtig dronning forstummer,
hver hofmand har blad for mund,
som grued de for den kummer,
hun skjuler i hjertets grund.
Al letsindstale bortfjerner
hin høje abbed fra Soer;

hans øjne lyser som stjerner;
men Hakon glansen ej tror.
Som med hver gåde fortrolig,
indviet i verdens plan,
opstirrer abbeden rolig
i sfærernes ocean.
Han rider ved dronningens side
og synes hentabt i bøn.
Hans magre kinder er hvide!
Men tænkerpanden er skøn.
Et ord fra dronningens læber
brat vækker munken af drøm.
Hans forskende ånd dog klæber
ved tidens verdslige strøm;
han taler om fjerne tider,
som så han dem gennem et glar;
og over hans åsyn glider
hin glans, helt sælsom og klar.

Jo længer drost Hakon stirrer
på dronningens bøn fra Soer,
jo mer sig hans dom forvirrer
om herskerånden i nord.
Ej gåden han genenmtrænger;
han svømmer på tvivlens hav.
Hans blik ved Ingegerd hænger;
end ser han dog Olufs grav.
Og mægtig vokser den flamme,
han dølger helt tankefuld,
med tanken om kongelig stamme,

med drømmen om kronens guld.
Som fangen, om sejr han drømmer
han blusser af kraft og mod:
Men håbet på vrag alt svømmer –
og kronen svømmer i blod.
I Danmark, synes ham, triner
nu troskab på trøskebro.
I jyske hr. Ivars miner
han ser kun en sjæl fuldtro.

Tre ord med hr. Ivar Lykke
drost Hakon skifter i løn;
det gælder et vovestykke,
et vink om dronningens søn.
Med rædsel hr. Ivar knuger
om sværdet sin kæmpehånd.
Han mørk over tanken ruger,
som kom den fra dybets ånd.

Fort toget drager fra borg til borg;
med tavshed agtes dronningens sorg.
Men tvivlsom grunded ridderne på
hvad bisp og abbed med rigsrådet så.
Drost Podebusk fort uden rast må ile!
På Søborg herskab og ganger skal hvile.
Her leged Margrete i barndommens tid
og drømte blandt blomster om alvorsid.
Her mindet endnu om fru Helvig klang
ved skansen i urtegårdsmandens sang.
Den gamle hørte ej gangernes skridt;
til verdens færdsel fornam han kun lidt.

mens dronningen nærmed sig skansegraven,
sang urtegårdsmanden fra barnehaven:

"Kong Valdemar favned sin dronning
den herre sin tro dog brød,
i tårnet har fangne fru Helvig
den mørkladne datter fød.

Seks gange blomstred i påsken
det guldgule liljebed.
Til Søborg red atter kong Valdmar;
han standsed ved borgeled.

Med påskeliljer i hånden
stod barnet med nødbrun kind.
Sin pande kendte kong Valdmar,
fast mer dog øjne og sind.

"Holdt, ridder! Margrete vil ride" –
hun påskeliljerne slap.
Helt frejdig svang sig Margrete
på Atterdags sadelknap.

Guldtrensen greb hun fra kongen:
"Rid med mig til Valdemars gård!
Min fader så vil jeg spørge
hvi han er moder så hård."

Dankongens kinder blev røde;
han studser ved barnets røst.
Da smelted, som voks for solen,
stenhjertet i kongens bryst.

"Så sandt du for mand blevst kvinde!
Jeg favner mit kød og blod –
i tårnet den mørke fru Helvig
har født os en Dannebod."

Margretes hest over broen sprang,
mens urtegårdsmanden om Valdemar sang.
De dunkle frasagn om slægtens brøde
tit farved datterens kinder røde.
Her, hvor hun i fangetårnet blev fød,
ret aldrig hun glemte sin moders nød;
dog sært hun elsked de mørke sale
med barndomsdrømmenes gådetale.

– Endnu ved Søborgs udtørrede grave
os bonden viser Margretes have;
der påskeliljer om barnet minde,
som Valdemars dronning fødte derinde
til større tanker og større dåd,
end mændene aned i kongers råd. –

Hver gang Margrete til Søborg drog,
hr. Grubendahl hende helt strunkt modtog.
Den griske høvding på kongelig slot
med højbårne venner leved helt flot.
Med Schinkel, Knut, med Schack og von Osten
i højenloftssal han vraged ej mosten.

Tit red de herrer til stranden ved nat:
de bjerged i kongsgård vikingers skat;
og trued plyndrede hanse med krig,

besegled de løfter om godt forlig.
For dronningens blik de herrer sig bøje;
de blinke til siden med sned i øje.
Dog større idræt nu her det gælder,
end dom om ranet i Søborg kælder.

Fire døgn på mørke slot
bringe nat og atter morgen.
Mens om dannerkongens sot
uvist rygte mumler blot,
holdes råd om valg på borgen.
Lønbud alt til Norrig fo'r.
Nordens stille drot i Soer
har end magt i moderrøsten;
ting udråbes over Sund
til St. Laurents dag i Lund.
Danmarks bonde glemmer høsten:
"Tænker kongen på sin død?
Vil han råde for sin trone?
Arves kan ej Danmarks krone –
hvor er Norges arving fød?"
Tankeglimt som lyn udbrødes;
som en mægtig ånds idé
Vidt i gådeslør udspredes.
Ingen ved hvad der skal ske;
intet øje grant kan se
hvad i løndom forberedes.

Femte gang blev dag til nat;
ej drost Hakon længer dvæler:

storheds orm i løn ham kvæler,
tvinger ham til idræt brat.
I de skumle slottets gange
klirrer lanser, hvor han går;
Ét kun tvungne gæst forstår:
her er odelsprinsen fange.
Statsklog dronning ej han så;
Ingegerd holdt råd med fruen;
frit abbed og bisp kun gå
ud og ind i fruerstuen.

Hakon blusser, harm i sind:
Som en fugl i ormespind
her ham tykkes livet hildet;
kun til sværdet i sin hånd
kun til Nordens kæmpeånd
har han håbets anker stillet.
I hr. Ivars djærve sind
har han kastet tvivlen ind,
Som ham selv i løn fortærer:
"Klostergravens løndom ved
vist til grunden hin abbed
med hver gåde, som besværer."
Djærv ved korset på sit sværd
jyske Ivar har besvoret
at afsløre munkens færd
og udgrave sandhedssporet.

Tavs i stille midnatsstund
gå de til abbedens kammer.
Borgens vagt lå tryg i blund;

her en enlig lampe flammer.
Stille, som, klostret, boer
løndomsfuld prælat fra Soer:
Fangetårnet er hans bolig.
Her han mediterer rolig
under bøn og fromme sang.
Her kan ingen se hans gang,
når til bøn han vandrer ene
til kapellets alterstene,
eller – hvad der mumles om –
"Når den herre, mindre from,
gennem dunkle løngangsveje
sig forvilder fra sit leje."

Tårnets jerndør stod på klem;
lampen lyste gennem sprækken.
Forberedt på munkeskrækken,
går de rask i stuen frem.
Men med studsen de fornemme,
her forsigtig sned har hjemme:
ind kan træde hvo der vil;
men ubudne gæst er fangen.
Efter dem sprang døren til –
hult det drøned gennem gangen.

Hakon til hr. Ivar ser.
Ingen af de herrer ler;
dog ved lønlig gru sig skamme
de, som nys med dristigt sind
ville jage rædsel ind.
Svagt oplyser lampens flamme

kamret med dets fængselsspor:
Tomme stol ved pælebord
viser dem abbedens sæde;
selv han dog er ej tilstede.
Under biblen ligger loven
med de gyldne spangebånd.
Helligt krucifiks foroven,
står til skærm mod mørkets ånd.
Hakon bander dog forvoven,
og med sværdets greb i hånd
frem han træder til alkoven.

Fra tomme, kolde leje drost Hakon ser sig om:
"Margretes ven ej sover; han cellen fandt for tom.
Ha! Tvivler I nu længer, hr. Ivar? Tror I nu,
hvad Sverrigs drot har vidnet med spot i lystig hu?
Her ser I uglens hule, den giftorm, som sig snor,
lig dragen hist på himlen, om stjernerne i nord.
Men der, hvor nu han dvæler i hemmelige lyst,
der spindes trolddomssnaren, som når fra kyst til kyst;
Der spænder sine tråde hin store edderkop,
udover Danmarks øland og Dovres fjeldetop.
Tro ej de høje miner! Tro ej de fromme blik!
Forgæves her ej nogen af helvedbrand opgik."

Hr. Ivar har mod flisen nedstødt sit riddersværd:
"Os sker vor skel, drost Hakon! ej åben var vor færd.
Lad skinnet ej os skuffe! endnu dog ej jeg tror,
helveddragen giftig om Nordens sol sig snor.
Men det jeg lover eder, så sandt min sjæl er fri!

For Nordens ret og frihed jeg bærer skjold, som I."

Drost Hakon svarer heftig, han blusser vildt som før –
da åbner sig i muren fuldbrat en lønlig dør;
og pludselig iblandt dem står, stille, bleg, men stor,
med overlegent åndsblik, abbed Johan fra Soer.

Mod sværdet fo'r drost Hakons hånd;
dog fluks han værget gemmer:
Det er som munkens stille ånd
hans vilde færd beskæmmer.
Forlegen for prælatens blik
nedslår hr. Ivar øjet:
Et blus ham over kinden gik;
han har sig heftig bøjet;
men fast han står på djærve fod,
med mægtig hånd i siden:
"Undskyld! – til pønitens og bod
lidt sent vi valgte tiden.
Et ærligt ord, min hr. abbed!
Det gælder vore sjæles fred,
derhos jert liv, jer ære.
Ryk tvivlen af min sjæl med rod!
Så vil jeg gøre trofast bod
og fromhed hos Jer lære:
Så sandt I selv Guds lov ej brød
og har den falsk udtolket!
Sig hvad I ved om kongens død!
Hvi dølges den for folket?"

"Bekend!" – tilføjer Hakon brat,
og klapper rask på klingen –
"Jeg så kong Olufs lig hin nat;
derom vel drømte ingen.
Hans hjerte har I revet ud –
min krone vil I rane;
men, ved St. Olaf og St. Knud!
Det hævner norsk og dane."

Abbeden hæver rolig
sin hånd mod magre bryst;
og dybt fra sjælens bolig
steg løndomsfulde røst:
"Det spørges skal på jorden,
når denne slægt er død,
om højheds ånd i Norden
har afgrundstanker fød.
En dag i verden kommer
med sandheds sejrsglans;
til den har tidens dommer
bevaret ærens krans.
Den dag skal lys opklare
hvad tvivlen stirrer på;
den dag skal åbenbare
hvad blinde tid ej så.
Fra tankelivets høje
jeg ser på verdens færd.
Ej blinker dette øje
for skyggelivets sværd.
Stod sværdet i mit hjerte!

Min sjæl det rokker ej;
jeg står med sandheds kerte
på livets klippevej.
Er mine stier dunkle
I verdens labyrint –
jeg ser et lyshav funkle,
hvor eders syn er blindt.
Vær tro! og I skal skue
hvad Nordens ånd har set:
Dens ild skal Jer oplue –
forstå hvad her er sket!
Af sot kong Oluf døde
I fred på Falsterbo;
to rigers sjæl vil bløde,
men med de frelstes ro.
En mægtig sjæl i nøden
bar sorgens last i løn.
For Nordens fred står døden
skjult hos Margretes søn.
Men se! hvor sorgen tier,
står livets store ånd;
den tavs på vinket bier
fra en usynlig hånd.
Det gælder slægters sjæle
og fjerne tiders fred.
I håb min sjæl vil knæle
og bede vinket ned."

Tavs abbeden knæled; han greb sit perlebånd
han så på krucifikset og folded hånd i hånd;

hans fine læber bæved; hans blege kind fik glød.
De klare øjne tindred; i tåreglans de flød.
Det var som ud af verden han så i himlen ind;
det var som Paradiset sig spejled i hans sind.
"Jeg ser" – han hvisker stille – "hvad sjælen ej forstår;
men ånden mig omsuser; dens røst til sjælen når.
– Hin glans jeg ej udholder; dog den er nat for Gud:
Kun gennem tusind himle når mig dens strålebrud.
Jeg ser et hav af sjæle – de har tilhørt vor jord –
de tre, som knæler klarest, de kom fra høje Nord:
Jeg kender Norges Olaf – jeg kender Danmarks Knud,
for Nordens folkesjæle de beder fromt til Gud.
Men hvo er hun, som lægger sin hånd i helgners hånd?
Hun spreder imod Norden det store strålebånd?
Hvor så jeg dette åsyn? – hvor så jeg før det blik?
Ak! nu det er forsvundet. – Det lyste – og forgik –"

Udmattet sank hans hoved. Han ånded næppe mer.
"Hm, sværmer!" – mumler Hakon. Han til hr. Ivar ser;
men i hr. Ivars øje var dybest sjælero:
han folded de store hænder med from og ærlig tro.

På ny abbeden hæver det gådefulde blik;
det atter var som himle ham gennem sjælen gik.
Han rejser sig nu mægtig som en forklaret ånd;
han griber krucifikset med højt opløftet hånd:
"Jeg vidner ved St. Olaf! – jeg vidner ved St. Knud!
For Nordens fred og lykke bede de hist til Gud.
Hver trofast sjæl i Norden, som arved deres ånd,
er selv et led af kæden i Nordens engles hånd.

Så meget så mit øje i stjernehimlens skrift:
hist peger Nordens stjerner nu på en stor bedrift.
– Tænk hvad I vil! men lov mig, ved eders fædres ro,
at skjule hvad I tænke – og dølge hvad I tro!
Syv gange skal ej månen sin gang om jorden gå,
før I skal se gudsvinket og klart det forstå.
Lov tavshed kun så længe med troskabs dyre ed!
Ved Nordens helgenånder! ved eders sjæles fred!"

Så taled han. I røsten der lå en sælsom magt.
Hr. Ivar har alt trofast hånd på korset lagt:
"Jeg tror og jeg sværger! tavs venter jeg hin stund!"
Drost Hakon står forbavset med sammenpresset mund.
"Ha, munk! du os forkogler" – udbrød han nu brat –
"Ha, kan du læse skriften i stjernehimlens nat,
bevis mig da din fuldmagt i hellig Olafs navn!
Læs i hine stjerner min tanke og mit savn!"

Igennem gittervindvet Plejaders stråler faldt.
Abbeden nikker roligt, som havde han dem talt:
"På åndens magt I tvivler, men tror på stjerners glans;
glem hånden ej, som knytted Syvstjernens krans!
jeg ser din skjulte tanke, drost Hakon, Norrigs søn!
Du drømmer om en krone og om en jomfru skøn.
Der tvende store stjerner igennem natten går:
skønt jomfruen stråler; højt Nordens krone står;
men jomfruen flyver med englevinger på –
verdensslangen aldrig skal himmelkronen nå;
thi ser du, hvor kraften er høj, som den er stor,
Herakles værner ydmyg kronen i nord.

Hvor løven gennemglødes af himmellysets ånd,
stråler gyldenakset i jomfruenglens hånd.
Fødtes du til højhed, drost Hakon, Norrigs søn!
Søg glansen over stjerner! og lønnen er skøn:
søg skønheds aftenstjerne, når næste sol går ned!
Så skal din bedste tanke opstige skønt i fred."

"Velan! det er svoret" – drost Hakon brød ud –
"Ved Norrigs store Olaf! ved Danmarks høje Knud!
Så sandt der i mit hjerte er høje kongers blod!
Min hu til verdens storhed af lavhed ej opstod.
Og har du læst min tanke, du gådefulde mand!
Så skal du se, jeg fødtes i højheds fædreland.
Om klarhed vil jeg bede til næste sol går ned;
men da står, som Dovre, min vilje og mit med.
Og ser jeg ej sandhed i dine gådeord,
jeg vidner hvad jeg tænker – og handler som jeg tror."

Bort gik Hakon og hans ven.
Sorøs høje klerk stod ene,
folded magre hånd igen,
sank for krucifikset hen
på de kolde flisestene.
"Herre! Har dit vink jeg set?"
– brød han ud med dæmpet stemme –
"Har du selv det forberedt,
selv du vil din gerning fremme.
I din hånd er hjerter lagt;
du har over sjæle magt.
Tanken, som i tvivl oprinder,

du kun løser, du kun binder.
Her er lys og mørke delt –
ingen kender hjertet helt.
Dog i skæbnehjulet ind
griber jeg med frejdigt sind:
Fred og glæde her jeg ser –
sælsom lykke, hvis det sker!
Selv jeg fordrer ingen lykke.
Giv kun *hende* sejrens smykke!
Giv kun vækst til tankens frø!
Lad ej tidens blomster dø!
Tag for tankens sejr alt!
Herre! tag mit liv, min ære!
Savnet har jeg ej udtalt;
længselstørsten har jeg kvalt –
hunger lod jeg mig fortære,
for dit riges åg at bære –
Og jeg stod, hvor kæmper faldt.
Din er sejrens ære, Gud!
Dit var vinket, Hellig-Knud!
jeg skal leve og dog brænde –
jeg kan brænde dag og nat,
og dog vogte sjælens skat,
elske dig og – elske hende.
Se! jeg fordrer ingen trøst,
ingen tanke blot om lyst –
ingen drøm om fremtids ære:
Verdens skændsel, trods dens savn,
brændemærke her mit navn!

Kransen kan min id undvære.
Lad mig åndens vink kun se!
Herre! til min bøn sig Amen!
Lad din store gerning ske!
Lad sig gnisten kraftig té!
Hæv hver nordisk ånd i flammen!
Ingen sjæl lad råbe ve,
når de tusind hjerter smelter sammen!"

Så bad han og opløfted sig atter, rolig, stor;
henover blege åsyn klart stjernelyset fo'r.
Han i alkoven hviled sit hoved og sov ind;
dog vidned hjertesukket om dybet i hans sind.

Tredje sang

I fruersalen blinked ind
høst-aftensolens guld.
Skøn Ingegerd med hvide kind
sad stille tankefuld.

Den blanke sø hun stirred på,
med blikket indad vendt.
På sømmebord missalet lå
hos lønbrev-pergament.

Hun tænkte på sit fædreland
og sin forfulgte slægt.
Nys brevfugl fløj fra Sverrigs strand
med tunge tankers vægt.

Den største mand i rigets råd
til skønne frænke skrev;
fuldrigt på vink om farlig dåd
var marskens løndomsbrev.

Den gnist, som ulmed alt ifjor,
er blusset op til brand:
Hævn Sverrigs marsk fortvivlet svor
for barn og fædreland.

I fjor lød skrig fra Risberg [Note 5)] sø,
fra nonneklostrets skov:
Skøn Ellisif, den ædle mø,

blev vilde jægers rov.

I fromme nonnekor hun sang
højhellig julenat.
Ved gry hun over sadlen hang;
det jamred gennem krat.

I busken flagred nonnens hår;
og sløret hang på gren.
Som dug, der perled blod af sår
på torn og hvasse sten.

Men tyske Bent i hjertet lo;
han styred over elv.
Ham fulgte herren, stolt og fro,
og det var kongen selv.

Ved jul helt lystigt Sverrigs drot
ad klosterranet lo.
Nu nonnen sad på Gripsholm slot,
som lam i ulveklo.

På Gripsholm råder kongens ven,
hin lange tyske Bent;
did slæbtes ingen jomfru hen,
hvis ære blev uskændt. –

"Ak, Ellisif! du rene sjæl!"
– skøn Ingegerd udbrød –
på sømmebordets blanke fjæl
de klare tårer stod.

På marskens lønbrev-pergament
stod mangent mægtigt navn:

Det gælder ej blot lange Bent,
hin klosterduens ravn.

Det gælder ej blot nonnens nød
på vilde jægers slot;
det gælder frihed eller død
i kamp mod Sverrigs drot.

Af Ingegerd man venter mer
end suk og medynksgråd:
hver dag hun Nordens frue ser,
fuldrig på råd og dåd.

St. Brittas datterdatters ånd
ej frygter dristig flugt;
kun fri beundrings tryllebånd
den lænker ædelt, smukt.

Med kærlig tillids skønne tvang
én sjæl hun kun adlød:
Hun sang sin første barnesang
alt i Margretes skød.

Hun voksed op i Danelund,
hvor tiårsbruden sad;
med Norrigs dronning mangen stund
hun red på fjeldet glad.

De slumred under samme tag;
ved elv og rolig å;
ej sol gik ned så ond en dag,
de ej hinanden så.

Forskellig var dog sjæl og sind,

som åsyn og som hud:
Hist tankens fugl sig spærred ind;
her fløj den gerne ud.

Når høje dronning, idrætsfuld,
nedså i tidens strøm,
greb Ingegerd i strengens guld
i stille længselsdrøm.

Hun drømte om St. Brittas glans
i høje helgenkor,
om åndsbedrifters stjernekrans
og sjælens flugt fra jord.

Hvor en usynlig verdens bånd
opløfted stille sind,
abbedens gådefulde ånd
sig trængte mægtig ind.

Ret aldrig gav han hjertet røst
i løn med dæmpet ild,
så ej han ved sin dronnings bryst
veninden, from og mild.

Hos Ingegerd en tanke klar
bar frugt i dybest grund;
den gav på livets gåder svar
i hver urolig stund.

Den vidned om hvad der var bedst
for sjælens dyre fred,
om hjertets store offerfest
i højmods-kærlighed.

Abbeden så det fromme sind.
Nu bygged han derpå;
dog helt i jomfruhjertet ind
prælatens blik ej så.

I skriftestolen dulgte hun
en løndom, stille bly;
den fløj til Hellig-Britta kun,
når blikket fløj mod sky.

En riddersmand hun drømte om
i hemmeligste stund;
til læben dog hans navn ej kom,
når sukket fo'r fra mund.

I skriftestolen lød i går
hint suk med stille bøn;
i samme stund ved altret står
drost Hakon, Norrigs søn.

Og sukket, som hr. Parrow gjaldt,
fik vægt i munkens sind:
som vink af Hellig-Knud, det faldt
i store statsplan ind.

Han gav på Norrigs arving agt
og på hans elskovs-id;
fuldglad han så en kærlig magt,
som dulmed store strid.

I denne stund abbeden gik
fra fru Margretes råd.
Men i den stille jomfrus blik

stod håb om højmods-dåd.

Længst Ingegerd begejstret greb
i tanketråden ind,
som styred skæbnehjulets reb,
hvor Sverrigs drot var blind.

Og tit på pergamentets blad
hun ånded tanker hen,
der klang lig spådomsfugles kvad
og toned fjernt igen.

Dog intet ord fløj over strand
til ven og mægtig slægt,
for det i vennerråd holdt stand
på finest klogskabsvægt.

På bordet lå sligt løndomsbrev.
Nu tren Margrete ind;
hun så hvad from begejstring skrev;
stærkt gløded dunkle kind.

"Hav tak, min sjældne Ingegerd!"
– hun hvisked, rolig mild –
"dog her det gælder sindig færd,
ej blus af flygtig ild.

Hver tidens frugt, som skal bestå,
må modnes før dens høst.
Den storhed, folkets liv skal nå,
må leve i dets bryst.

Dog hvad i dag mig trøster mer
end dine frænders vink:

et vigtigt lykkens tegn jeg ser
i skæbnens lune-blink.

Din sjæl har Norrigs Hakon vendt
fra drøm om kroners guld –"
Margrete har ej talen endt;
hun tier, mørk som muld.

Hun ser i bleg venindes blik
en stor, men dæmpet skræk:
det var, som her et liv forgik
med martyrsjælens træk.

"Min Ingegerd! forfærd dig ej!
Når var mit ønske bud?
Du fødtes ej til kamp, som jeg,
til folks og rigers brud.

Drost Hakon kommer, som min ven;
går han som fjende bort –
vær rolig! – glem hint ord igen!
– Her var mit syn for kort."

Hun tav og udbredte kærlig sin arm;
tavs Ingegerd sank til dronningens barm.
Det var, som savned de begge mæle,
mens dybt de så i hinandens sjæle.
I liljeglans og i rosenglød
i favntaget lokkerne sammenflød.
Opløftet læste Ingegerds øje
i blikkets dyb, hun kendte så nøje,
et svigtet håb og en skuffet tro

med overlegenheds højheds-ro.
Dog kold forlod hende ej veninden;
hun følte læbernes glød på kinden.

Og jomfrukinden, som nys var hvid,
opblussed i hjertets mægtige strid;
hun så mod døren, hvor dronningen svandt,
og skønt hvert barndomsminde oprandt.
Hun så til himlen, hvor sol gik ned,
og tanken opsteg om hin dyre fred;
hun så mod søbreddens grønne sti,
hvor nys hr. Parrow red skøn forbi,
med sløjfen, hun gav ham, på stolte bryst,
med smilet, der stråled af liv og lyst;
hun mindedes ridderens høviske ord
i fruerlund og ved dronningens bord;
hun genfølte trykket af ridderens hånd
hin dag, hun gav ham sit rosenbånd –
dog intet af alle de ord, hun gemte,
med hjerteklangen og blikket stemte;
og ej hin dag gennem fine handske
fornam hun håndtrykkets varme ganske.
"Ak nej" – lød sukket fra dybe bryst –
"han kender ikke hin sjælens røst;
han spøger kun med den himmelflamme,
hvorom hans mestersangere stamme.
Min sjæl kun vejes i dette råd –
af mig kun æskes der heltedåd."

Skøn Ingegerd sidder med hånd under kind;

af døren triner nu bejler ind,
dog ej med hr. Parrows artige sæder:
Han selvindbuden i fruersal træder.
Vel stolt og heftigt et åsyn og blik;
men kongeligt sind af blikket udgik.
Ej fin og dannet hans stemme klinger;
men ordet har kraft og tankerne vinger.
ej mestersangernes kunst han kender;
men øjet tindrer og kinden brænder,
og hvad han siger har malmets klang;
det minder om drapaskjaldenes sang.
Det toner som Hårdrådes gammenskvad,
der stolt han om kejserens datter bad;
det toner som Hårfagers elskovstale
til tryllefruen i dødens dvale.
Lig Harald, elskovssyg ridder har glemt
den krone, hvorfor hint hår var ukæmt:
vil Ingegerd række drost Hakon hånd,
det er ham et vink af St. Olafs ånd,
og tro vil han løfte på Hårfagers trone
den hersker, Danmarks rige vil krone.

Nu først Ingegerd forstår
høje dronnings vink tilfulde;
og mens Hakons øjne rulle,
mens det stærke ord kun slår,
ser hun folks og rigers kår
svæve ved et jomfruhår
over dybet af et hjerte
og afhænge af et ord,

som en tryllekraft ibor,
med en bjergevægt af smerte.
Ved hint stolte tankeblink
vokser sjælen. Tungt hun ånder;
lønligt hjertets røst sig vånder;
dog – hun tror på høje vink.
Skøn hun står for Hakons øje;
store kamp er ej fuldbragt:
sjælen prøver kraften nøje,
aner døden i hin pagt;
men med blikket mod det høje
føler hun en sælsom magt –
og det tunge ord er sagt.

Brat Hakon knæler, af fryd berust,
og jubler højt ved sin lykke.
Han aned ej, det hjerte var knust,
han nu til sin barm kan trykke.
Op springer døren til riddernes hal;
der står både herrer og fruer;
og midt i den store højenloftssal
Margrete favntaget skuer.

Fra øre til øre nyheden fo'r
med hvisken og øjenblinken.
Hos dronningen stod abbeden fra Soer;
fru Gisle har hånden på klinken.
Fru Gisle knejser med hovedguld-top;
hun nejer med dronningens fruer.
Drost Hakon springer forbavset op;
stort selskab nu mindst ham huer.

Margrete træder mod tærsklen hen;
sært bæver den kraftfulde kvinde:
"Til lykke, drost Hakon, vor fuldtro ven!
Krist signe dig, dyre veninde!"

Drost Hakon blusser af fryd og harm;
han bukker med bruden ved hånden.
Men lidet ham glæder den hofmandslarm:
den smålig indsnerper ham ånden.

Ej Ingegerd mæler et eneste ord;
hun står som en marmorstøtte.
Af hofmandsskaren en ridder fremfo'r,
dødbleg, som et gravens bytte.

Hr. Henrik Parrow bukked og gik;
hans åsyn i kval var blånet.
Et lynglimt fo'r fra ridderens blik –
på flisen lå Ingegerd dånet.

Bort fo'r hin stund med sin kval og anger;
ved døren vented alt karm og ganger.
På dronningens vink nyt liv var i gang;
i sadlen sig alle ridderne svang.
Bisp Vinold gik sidst fra højenloftssalen;
han plaged Hakon vel fromt med talen;
han favned sin landsmand så trofast og glad,
at favntagets mærker i skuldrene sad.

Margrete steg i sin gyldne karm;
der Ingegerd græd ved dronningens barm;
et ord hun fornam dog med trøst fuldstor:

det hvisked bevæget abbeden fra Soer.
Nu så han, hvad ingen før havde set,
og nu han ønsked meget usket?

Ved fruerkarmen drost Hakon rider;
han ej på sin fæstemandslykke lider:
dens fryd ham tykkes et drømmesyn;
dens himmelglimt henfo'r, som et lyn.
I karmens rullen han spændt fornemmer
som skæbnemumlen af tordenstemmer.
Han trykker hr. Ivar i trofast hånd;
dog halvt kun løsner han tungens bånd:
"Giv agt, hr. Ivar! se nøje til!
Mig aner, her drives et kunstigt spil;
har munk og dronning en hånd i spillet –
har edderkopspindet tre sjæle hildet."
"Hvad drømmer I om, min ærlige ven?"
– hr. Ivar hvisker helt trøst igen –
"I har jo ordet af jomfruens mund,
alt som I ønsked det selv hin stund.
Hvad stjernerne loved, har de jo holdt,
hvad enten nu hjertet er hedt eller koldt.
På jomfrunykker forstår sig fast ingen;
et ord er et ord dog – se! det er tingen –
og holder I selv ej tro hvad I svor,
jeg mer på St. Knud end St. Olaf tror."

Drost Hakon tier, helt mørk i sind;
dog stundom han titter i karmen ind,
og har han kun flygtig i måneglimtet

en flig af Ingegerds kåbe skimtet –
fluks tindrer hans øje håbfuldt igen,
og rask han farer ad skovvejen hen.
Fort rejsen går gennem bøgelund;
ved midnat de fo'r med sejl over sund.
På snekken stod der en riddersmand
og stirred tavs mod månelys strand:
Det var hr. Parrow, dronningens ven;
hans kind var ej blevet rød igen.
ej mer, som før, blandt riddernes klynger.
Med livligt vid han skæmter og synger;
ej mer, som før, på ganger og stavn
han spøger med minnesangernes savn;
ej mer, som før, han med hofmandssæder
for dronningens åsyn bejler til hæder.

Et ord han gemte fra dronningens mund;
det bygged han på vel lang en stund;
det ord genlød ham i trygge sind
ved hvert et smil på Ingegerds kind;
men aldrig ville sig ordet føje,
hvergang han så i Ingegerds øje:
han frygted hin magt, han dog stoled på –
selv ville han mægtig livsmålet nå.
Nu ser han, den kloge dronning har glemt
hint lette ord, som en flygtig skæmt;
og nu har han set i Ingegerds blik
hint håb, som i store offer forgik.
Bort vender han øjet fra lænkede karm,
hvor Ingegerd skjultes ved dronningens barm.

Ved masten Hakon stod karmen nær;
hr. Parrow knuged i hånden sit sværd.
I stjerneglans så han abbeden fra Soer,
og ridderens hånd mod daggerten fo'r;
men tåreglans tindred i munkens øje,
og ridderen måtte sit hoved bøje.

Hr. Parrows fredløse tanker
fluks tager en anden flugt.
Til rælingen Ingegerd vanker;
hun stirrer mod kyst og bugt.

Der buldres med tov og stænger.
Vildt sejlet hvirvler fra mast;
det over jomfruen hænger
med mægtige foldekast.

Hun ser mod den høje himmel;
hun ser i det dybe hav –
med sejlet hvirvles hun, svimmel,
og styrter i bølgens grav.

Et råb fra dronningekarmen
forbavser hver mand ombord.
Man klynges i hast med larmen;
man tumler med sejl og ror.

I mulm under sejlets vinge
det plasker i dybe hav.
To riddere ser man springe
omkap i den våde grav.

Men før man ved hvad det gælder,

højt bølgen står over stavn –
en ridder til mast sig hælder
med dronningens jomfru i favn.

Den skønne opslår sit øje
på dødbleg ridder hun ser.
Hans knæ helt artigt sig bøje;
dog øjet stråler ej mer.

Han kysser jomfruens hænder –
og vender sig bort fuldbrat.
Det er som håndkysset brænder;
fjernt står han i tavse nat.

Ved ræling hr. Parrow drømmer
om døden ved Ingegerds barm.
Drost Hakon mod kysten svømmer
og frelser livet med harm.

Note 5:

Risberg: i Edsberg sogn i Nerike, Norge.

Fjerde sang

Rask dronningsnekken mod kysten flyr.
Forglemt er hint måneskins-eventyr;
ej verden tænker i travle id
på enkelt hjertes harm eller strid.
St. Laurents dag har løndommen ord
om Olufs lukkede grav i Soer;
men hyldet står i den samme stund
Margrete i domkirke-kor i Lund.

Blandt høje råd mellem bisp og præst
hun stod højhellige alter næst.
Abbed Johan med de øjne klare
sang Gloria mellem klerkernes skare;
men ærkebispen i høje kor
velsigned eden, hver lensmand svor.
Med vemod talen fra læben flød
om Olufs sidste vilje og død,
om sløret, som over hans grav var lagt,
indtil hans sidste ord var fuldbragt.
"Og se!" – udbrud han med dæmpet smerte,
mens gyldne skrin han løfted i hånd –
"blandt os sig rører kong Olufs ånd
– hid bar vi lønlig hans kongehjerte.
Her under vort hellige kirketag
hans hjerte skal hvile til Herrens dag,

og hist, hvor skoven ved Sorø står,
hans legem engang af sin grav udgår.
Sålunde opfyldtes hans sidste bøn;
så højt os elsked Margretes søn:
han delte sig mellem sit folk i live;
sit liv han ville os alle give –
hans legem selv over sund og hav
hans vilje spredte i dobbelt grav."

Ærkebispen tav og knæled;
gyldne skrin på altret stod.
Ved gudsmoders alterfod
dybtbevæget dronning mæled:
"Oluf ej os helt forlod;
fromt hans ånd mit folk besjæled:
Skjult hans hjerte blandt os dvæled,
råded på vor jammer bod.
Giv mig ej hans spir i hånd!
Pryd mig ej med kongekronen!
Prydløs vil jeg stå ved tronen,
værge den med moderånd."

Den høje Nordens frue har rolig hint ord udsagt,
og fast hvert ord, hun siger, har kongelige magt.
Snart står hun højt på tinge, og hyldet hun bortgår,
som Danmarks riges værge, dog med fuldmyndigt kår.
Kun husbond vil hun nævnes; klog, med beskedent navn,
hun styrer kongesnekken og søger storheds havn.
Fra ting til ting hun farer med biskop og abbed;
de største mænd i Danmark nu ane større med.

I Sjølund, som i Skåne, bekræftes folkets pagt,
og jyden djærv stadfæster den stærke frues magt.

Viborg så hun hyldingsdag;
stille var dog hyldingsstaden:
langsomt drog med helligt flag
processionen gennem gaden.
Tyve kirkeklokker klang;
under klerkers bøn og sang
drog fra kirken til sin borg
Danmarks frue, klædt i sorg.
Ingegerd gik bleg ved siden;
men fru Gisle, drostens viv,
førte toget, strunk og stiv.
Folkeskaren var ej liden:
gamle, unge, store, små,
bondens viv i søndagssmykke,
fattig krøbling med sin krykke,
alle må de se derpå.
Mange tusind øjne skue
på den høje folke-frue;
mildt og roligt hilser hun.
Hvad hun følte, så de ikke;
stille højhed glimted kun
gennem herskerindens blikke.

Med Ingegerd drost Hakon drog mørk til jyders strand.
Nu gælder det om Norrig, hans høje fædreland:
Selv har hans hånd beseglet fuldvigtigt løndomsbrev,
det Tronhjems bisp om loven for odelskronen skrev.

Som fanget var hans hjerte, og fængslet djærve ånd;
nu stolt hans sjæl sig hæver; den ryster stærke bånd.
Hos Ivar Lykke står han hin dag på Borrevold;
ved siden dannerdrosten smiler, rolig kold.
På Viborg ting de hørte folkets hyldingsråb;
skjult i Margretes miner de så et mægtigt håb.
Om Olufs død der mumles endnu med tvivlsomt sind;
ingen ser hos dronningen i hjertegåden ind.
Drosten, gamle Henning, kong Valdmars snilde ven,
sin store konges hoved kender her igen.
Han overser helt rolig hvad småfolk mumle om,
selv, at han ved Tovelil med skam til højhed kom.

Til Podebusk har sig drost Hakon vendt:
"Hr. Henning! I længst har de store kendt;
hvad ville jer gamle kong Valdemar sagt
til offeret, datterens styrke har bragt?
Vel må hun eje helt mandigt sind:
på tinge hun hilsed med smil på kind –
og dog må moderhjertet vel bløde
for kongen, som nys i sin ungdom døde."

Drost Henning nikker med skjult foragt:
"De blødsødne sjæle ej fødtes til magt.
Alverden er stor; hendes børn er små;
for børneskrig går hun ret aldrig i stå;
men vrider den mindste myg kun et ben,
den tænker, alverden lider stor mén.
En skæglos drot med hans drømte ære
kan verden så let som en myg undvære,

og solen går rolig sin sikre gang,
trods alle småfrøernes klagesang."

Hr. Ivar hører de kolde ord:
"Drost Henning! I kalder med føje stor
den kloge frue, vi tjene begge;
et ord jeg dog til den pris vil lægge:
Var ej hun ædel, som hun er stor,
for mig hun var ej solen i nord."

Drost Hennings smil vil slig enfold håne:
"Tro hvad I vil kun om sol og måne!
Om dyd kan der prækes til dommedag;
den retter sig bedst efter tidens smag:
den skifter dog kappe med vinden og stunden;
og klogskab er dydernes dyd i grunden."
Han bukked og gik til dronningens råd;
hr. Ivars øjensten-glans var våd.
Drost Hakon ej så hvad i løn ham rørte;
men snart han både det så og hørte.

"Farvel, drost Hakon! Vi skilles nu ad;
til Egholm jeg drager, kun lidet glad.
jeg tager orlov hos Danmarks frue;
ej mer jeg af hendes dåd vil skue.
jeg duer ej til de stores færd,
og Danmark spørger ej om mit sværd.
Kong Oluf svor jeg troskab engang;
ved ham mit håb og mit hjerte hang.
Nu trænger han ej til min arm, desværre!

Herefter jeg er kun min egen herre.
Margretes kløgt jeg beundrer endnu;
men ej jeg forstår hendes højhedshu.
Stor ære agter hun mig ej værd:
hun kæmper mer med hoved, end sværd.
ej marsk hun lider i Danmarks land,
ej hær i mark, ej flåde ved strand.
Kun drost og skriver og munk hun bruger
til dåden, hun trods al sorg, udruger."

Drost Hakon trykker jydens hånd:
"I er en mand fuldbrav!
Mig huer heller ej den ånd,
der dulgte Olufs grav.
Hvor fælles klogskab agtes stor,
der spørges ej om ret.
Jeg dømmer ej hin munk fra Soer;
men – mørkets vej er slet;
dog end vi ej til Norrig kom;
mit folk jeg kender godt:
Ét ord af mig kan styrte om
det store hjerneslot."

"Hvad tænker I på, min ærlige ven!"
– hr. Ivar svarer rolig igen –
"Forstår jeg end ikke alt, hvad her sker,
så meget jeg dog ret klarlig ser:
her gælder det hverken Jer eller mig,
men Danmarks og Norrigs lykke;
og øve de andre list eller svig,

I vil dog jert ord ej rykke?"

Drost Hakon slår sit øje ned;
han knuger hånd mod bryst:
"Jeg hader svig og rævefjed;
svar er min sjæledyst.
Se! Ingegerd mig hånd har rakt;
men hjertet hun forsmår;
dog, bunden som af trolddomsmagt,
jeg her i lænker går.
Jeg ser et paradisisk sind
med engles kraft og mod;
men aldrig blusser hendes kind
af varme hjerteblod.
Hun tier til hvert elskovsord,
som hun mig ej forstår.
Min sjæl dog flyver over jord,
når øjet hun opslår.
Hun taler kun med livlig røst
om verdens fjerne med,
om håbet i hvert trofast bryst,
om himmellivets fred.
Jeg ser det: Huslivsglæder ej
hun venter i min arm.
Jeg står på sælsom skillevej
imellem fryd og harm.
Skal kronen ofres for den brud,
som i min favn vil dø?
Som stormørn vil jeg flyve ud,
men lænkes af en mø." –

"Ej, ej, drost Hakon!" – hr. Ivar svarer –
"Giv tid! *Den* himmel sig vel opklarer.
jeg mindes selv fra de unge dage
hvor sært os de skønnes luner kan plage;
men har først bejler bruden ført hjem,
så får det med kvinden alt bedre klem.
Dog – sig mig ét, før vi skilles ad!
Hvi bærer I til hr. Parrow had?
jeg ser, I drikker af krus ej sammen,
men ser til hinanden med liden gammen.
Han bjerged dog flink eders fæstemø,
mens selv I smagte hin salte sø."

"Just derfor, hr. Ivar, endnu før aften,
på faste land vi vil måle kraften.
Hr. Parrows kunst har vi set til vands;
nu vil jeg prøve ham lidt til lands.
ej mindste ondt jeg om ridderen ved;
men siden hin stund ej stort jeg ham led.
– Hans tyske miner jeg fatted ej ganske;
desbedre forstod jeg i dag hans handske,
og sværdenes sang er der samklang i –
før sol går ned er den kiv forbi."

Hr. Ivar gned sine store hænder:
"Ej stort jeg tyske hr. Parrow kender;
hans manddom holdes al ære værd –
vel højt mig dog klirrer hans vælske sværd.
Han færdes gerne i fruerstuer
og sjunger artigt for møer og fruer;

men siden han nævnes vor dronnings ven,
kom hærførerstaven ej frem igen.
Man siger, hr. Parrow alt har den i lommen;
dog – dagenes aften er end ej kommen.
Hør – sandt at sige – jeg selv havde lyst
at prøve med tysken en lille dyst.
Men aldrig kom mig den lyst over munden:
den tyktes mig dog lidt lumpen i grunden.

Jeg æren vil unde ham, selv på hans bag;
men – nu her mig tykkes fuldgyldig sag:
I slås ej med ham fordi han er tysk;
og jeg kan se til, hvorvel jeg er jysk.
Alt efter ridderlig skik og lov,
I her har en fuldtro ven behov:
man siger broderløs bag er bar –"
Et trofast håndslag var Hakons svar;
og der det lided mod aftenrøde,
tilsammen de red til hint stævnemøde.

Ved søen står i lunden
hr. Parrow med blege kind.
Ret aldrig venter han stunden,
der bringer ham fryd i sind.

Drost Podebusk står ved siden,
hin hofmand fra Rhygerland.
Han smiler ad elskovsstriden:

selv pusted han gnist til brand.

Slig sjælebrand rører ham ikke:
ham elskov er tant og drøm;
han ser med iskolde blikke
i hjerternes flammestrøm.

Men klogt han agter og nøje
på tidernes tegn og vink:
han så i drost Hakons øje
et lyn med farlige blink.

Han tror at kende tilfulde
den mægtige dronnings plan.
På tankevægten med kulde
han vejer det mindste gran.

Er elskovsguden end liden
og derhos i verden blind,
dog mægtig, ved han, i tiden
hin lille trold griber ind.

Og til hr. Parrow nu taler
drost Podebusk, rolig snild:
"Giv agt hvor solkuglen daler!
Vend ryggen imod dens ild

fægt ej med solglans i øjet
vend ryg, hvor vind er imod!
Agt stærblind harme kun føje!
Gyd vand i det hede blod!

Lad bejleren ej undslippe!
Stød bjørnejægeren ned!

Omstyrt den nordiske klippe!
Og skaf Jer mandelig fred!

To lykkespils-ædelstene
ét greb skal drage Jer ud:
her fægter I ej alene
for elskovsgammen og brud.

Med bruden så skal I vinde
Danrigets hærførerstav,
når Dans og Nors herskerinde
står tryg på – arvingens grav."

Hr. Parrow ej ænsed statsmandens ord;
hans tanke med blikket mod himlen fo'r:
men hvad han i Nordens himmeldyb så,
var genskin af Ingegerds øjne blå.

Ved Viborg sø lød gangernes hov;
drost Hakon alt stod i den dunkle skov.
Hr. Ivar sad rolig i sadelbuen;
snart blinked to glavind i aftenluen.
Drost Hakon led på sit norske mod,
hr. Parrow på kunsten, han vel forstod;
hr. Ivar så på kampen med lyst:
Han gløded ved riddernes tapre dyst;
men gamle drost Henning smiled først glad,
der sværdet i nordmandens brynje sad.
"Ret så!" – udbrød han og steg på sin hest –
"Nu har den drømmekonge sin rest.
Ej mer mig lyster her at se til –

hr. Ivar! hævn jer ven, om I vil!"

Et greb i hans trense var jydens svar:
"Hr. drost! den handel mig tykkes ej klar;
her aner mig svig og Helvedes rænker –
og ve Jer, holder det stik, hvad jeg tænker!"

Drost Podebusk studser; men tavs han smiler:
På våbenlegen hans blik end hviler.

Endnu er kampen ej helt forbi:
Drost Hakon bløder på grønne sti;
det vælske sværd i hans brynje brast,
og odden sad ham i musklen fast.

Til hævnkamp atter han bleg opspringer;
men Parrow sit sværd i krattet bortsvinger:
"Stød til!" – han råber med blottet bryst
"Mig er dog livet til føje lyst:
mit håb er knust og mit glavind brudt;
I har dog sejret, hvor jeg blev forskudt;
i døden jeg først er den palme værd,
jeg aldrig vinder med hævnersværd!"

Drost Hakon studser ved fjendens røst;
han trykker ham til sit blødende bryst:
"Så sandt jeg end har hjerte i livet!
Af højmod har I jer sejr opgivet;
I var min mester i ridderfærd –
fuldtvel nu er I mit venskab værd" – –
Ej mer han mæler. Stærkt blodet randt;

og sans og samling en stund bortsvandt.

Rørt hr. Ivar ser det syn:
Nys han så to vrede ørne
stolt, med sammenslyngte lyn,
blik mod blik, og bryn mod bryn,
kampbegærligt sammentørne;
nu han ser, hvor blodet randt,
vakker højmod sejer vandt:
Kærlig fjendens hånd uddrager
stålet, som hans fjende plager,
sejrherrens hånd med lempe
søger blodets strøm at dæmpe.
"Brave karle begge to!"
– mumler Ivar, sjælefro –

Selv han så på såret nøje,
mente, faren var ej stor:
Lådne bryst fra høje nord
fuldt så dybt kan odden døje.
Ej så rask et liv bortfo'r:
Hakon alt opslog sit øje.
Snart han står på stærke fod,
ser sig om med livsfrisk mod,
trykker Parrows hånd igen,
favner brave jyske ven.
Mørk nu dog hr. Ivar sukker,
mens drost Henning artig bukker.

"Hør mig!" – brød hr. Ivar ud –
"ej vi kan fuldtakke Gud,

når det mørke sig opklarer;
her i blod sig åbenbarer
dog et lys på skummel vej,
som mit hjerte glæder ej.
Fatted jeg hr. drosten ret,
denne kiv sig endte slet.
Grant jeg ser i statsmandsøjet:
bedre havde det sig føjet,
lå drost Hakon her i blod
og ret aldrig mer opstod;
om min hånd derhos i vreden
og i lumpen iversot
havde sendt en tysker heden –
tyktes det hans landsmand godt."

Drost Podebusk skifter åsyn og mine;
om munden ham bævre de muskler fine:
"Hr. Ivar! Jeg ved, I er brav til dåd:
men vrangt I vejer de tanker og nåd,
dog ingen betroede til eders øre;
til toldfrie varer jo tankerne høre.
Hvad lov har givet Jer kald og ret
til dom om jeg tænker godt eller slet?
Drøm hvad I vil kun om svig og rænker!
Kun lidt mig rører hvad hver mand tænker.
End dømte ingen med stor forstand
om gamle kong Valdemars fuldtro mand."

Hr. Ivar klapper på sit sværd:
"Drost! I er ej min harme værd.

Men kom jert råd fra lønlig stue
hist fra Danmarks kloge frue,
ser jeg hende aldrig mer.
Kun så meget vel jeg ser:
Hvor fru Toves broder råder,
ærlig manddom lidet båder;
derfor uden orlov nu
går jeg bort med stille gru.
Meld vor dronning hvad Jer lyster!
Kan I værne Danmarks kyster
uden Ivar Lykkes sværd,
er det mig al ære værd;
men, ved Nordens kæmpeånd!
jeg afryster fri hvert bånd,
som min sjæl ej fri kan bære.
Kun for frihed, ret og ære
rører sig min jyske hånd."

Endnu et blik til den norske ven,
der næsten synes ham karsk igen –
et trofast håndslag og rørt farvel
ej blot til helten fra Dovrefjeld –
selv tyske hr. Parrows hånd han knuger;
derpå hr. Ivar sin spore bruger.
Og bort han rider fra Viborg sø
mod fædreborgen på hedernes ø.
Der Danmarks største krigshøvedsmand
vil sørge over sit fædreneland;
der vil han dølge sit navn i skygge
og vende ryg til de stores lykke.

Tilbage så han endnu engang,
mens sorte stridshingst under ham sprang:
Drost Hakon så han stille bortskride
ved tyske hr. Parrows arm og side.
Hvor sol gik ned over blodig sti,
red Tovelils broder helt stolt forbi;
i aftenrøden nu, kæmpestor,
hans skygge hen over sletten fo'r.
"Mit Danmark!" – sukker hr. Ivar Lykke –
"Hvor længe skal fremmede fjer dig smykke!
Hvor længe skal skyggen fra Valdemars grav
sig strække ud over land og hav!
Når skal det høres, at retsinds råd
går hånd i hånd med den store dåd?
Når vågner ånden i Danmarks dale?
Den sank med Ebbesens sjæl i dvale."

Femte sang

Margrete sidder på Opslo slot [Note 6)]
alt midt i vinterens kærne.
Om Oluf, hin unge normannadrot,
klang sætermøsang i det fjerne.

Sent nordmand tror på sin konnings død,
her liv nys blomstred tilfulde.
Til fjelds gennem dalen særsagnet lød:
"Kong Oluf er løjet i mulde!"

Margrete holdt råd på Opslo slot
med Norriges herrer og store.
Mens bonden vented den døde drot,
nyt huldskab de mægtige svore.

Bisp Vinold svor ved Gud og ved mand
og ved hellig Olafs minde:
"Nu gamle Stærkodders fædreneland
genfødes i kraft ved en kvinde."

Og midt i rådet drost Hakon stod
med hånd på bibel og værge.
På kind ham blussed det høje blod;
men højheden vil han afsværge:

"St. Olaf har omskifted mit sind:

jeg stod i hans lønrådsstue;
jeg så i storhedens dybde ind –
her sidder vor moder og frue.

Jeg så, hvad aldrig jeg drømte om:
En sjæl i verden der findes,
hvem verdens bold er en skal, fuldtom,
når visdomsperlen ej vindes.

Jeg så, hvad aldrig før var mig klart:
en sjæl der lever på jorden,
hvem guddomstanken blev åbenbart,
der fødtes med livet i Norden.

Jeg så, hin fædrenes arv var delt
i nord mellem ven og fjende.
Hvad ej hos en eneste mand var helt,
det arved den eneste kvinde.

Som fnug borthvirvler mig skinnets pragt
for Nordens folkelivs stemme:
jeg hylder skønhedens dronningmagt;
min byrd har jeg lært at glemme."

Og hvor begejstret ord udfo'r,
højt blusser sjæleflammen.
Trindt hjerter gløder ved hvert ord,
og sjæle smelter sammen.

Med kronen hædrer Norges råd
de danskes herskerinde.

Margrete standser bratte dåd,
med store tab i minde.

"En enlig enke her jeg står
ved hellig Olafs trone.
Ej skal en barnløs moders hår
omskygge Nordens krone."

På loven har hun lagt sin hånd,
opløftet store øje;
hun taler om et evigt bånd
imellem dal og høje.

Hun taler om de slægters tarv,
som ufødt tid end gemmer.
Forene vil hun magtens arv
med frie sjæles stemmer.

Den krones pryd, hun selv afslår,
hun vil med kraft bevare
til dobbel krans for drotters hår
i fremtids kongers skare.

Margretes store moderbøn
med fremtidshåb omfatter
hun pommerlandske hertugs søn
med Valdmars datterdatter.

Et barn han går i fremmed land
og leger end med tromme;
engang på Nors og Danas strand
han skal til højhed komme.

En æt af Skjoldung-rod engang

skal dobbelt spir udstrække
fra Nidaros til Danevang
og sydens hydra skrække.

Tryg slægtens ånd hun stoler på
og på det blik i tiden,
som Nordens største mænd forstå,
skønt håbets søn er liden.

Drost Hakon tier en liden stund,
med suk fløj ordet fra hjertegrund:
"Hin liden Erik i Pommerland
skal vokse længe før han bli'er mand;
hvad mand han bliver, vil tiden lære –
men tankens storhed min sjæl må ære."
Og Hakon svor med mund og med hånd;
han først besegler hint dyre bånd.
Opløftet han står på begejstrings høje,
og læser beundring i dronningens øje.

"Drost Hakon Johnsøn!" – lød dronningens ord
"Nu verden ser, Eders sjæl er stor!"
Og stoltere løfted sig ingen stund
hans hjerte ved ord af en dødeligs mund;
men, hvad der glæded hans hjerte mest:
Rørt, Ingegerd stod dandronningen næst,
og tusind kroner hengav han gerne
for perlen fra Ingegerds øjenstjerne.
Ret aldrig havde han set et blik,
hvorved ham et skønnere håb opgik;
dog brat det håbglimt igen var svundet:

I jomfrubarmen var tåren rundet.
Mild Ingegerd rakte ham snehvid hånd;
hun priste hans sind, hun æred hans ånd.
Hans sjæl henflød i de ord og de blikke;
men kærligheds røst og blik var det ikke.

Blandt dronningens mænd hos klerken fra Soer
stod mørk hr. Parrow og stirred mod jord.
Til ham fløj Ingegerds tåreblik hen –
og Hakon misundte sin mørke ven.
En tanke ham fo'r gennem sjæl og sind;
den farved med højmods purpur hans kind;
men bort den fløj som med brændte vinger –
fjernt håbets engel end faklen svinger.
Drost Hakon knuger hånd imod barm;
i øjet luer elskov og harm:
"Kun kronen" – han mumler – "ej hjertet på bål!
Med ofrene er der måde og mål."

Fra den lukte hyldingssal
gik Margrete, høj og rolig.
Budstik fløj til fjeld og dal;
snart er mindste sæterbolig
med de stores råd fortrolig;
og hvad aldrig før var sket,
nordmand uden harm har set.

"Første gang" – vel gubber sige –

"*Valgtes* drot i odelsrige,
og kun af stormægtig mand,
uden røst fra folk og land."
Dog dem sære valg mon hue:
Kær dem var hin stærke frue;
og var Norrigs Oluf død,
bedre råd i svare nød
ingen nordmand kan udsige,
end at samle folk og rige
skønt med tvende kroners bånd
i kong Olufs moders hånd.

End større dåd hun grunder på
den kloge Nordens frue.
På Opslo trende herrer stå
i hendes lønrådsstue.

Skøn Ingegerd med hvide kind
har ført de høje frænder ind.
Den ene knejser helt rank og skøn:
det er hr. Abraham Brodersøn,
hin Sverrigs unge kæmpe.
I Norden ingen riddersmand
sin lanse bedre svang, end han;
her går han frem med lempe.
Helt artigt han med tankesving
kan sige damer smukke ting;
dog kløgtig mærker han påstand:

her gælder mest den kloge mand,
her vejes mindre ord, end ting
og tanker mer, end tankesving.

Margretes blik ham mildt forlod;
ved siden Algot Monsøn stod.
I Sverrigs og i Norges land
red ingen høje hest som han.
Han stifted ret i store tvist
om drostens arv, der døde sidst Note 7).
Selvstændig, på sit faste slot,
han trodsed Sverrigs tyske drot.
Nu fyndig, uden mange ord,
han Nordens dronning huldskab svor:
Med forbøn for sit fædreland,
til fruen fra den danske strand
med hånd og segl og lensmandsbrev
han gods og arm og liv forskrev.

Med stille glød på dunkle kind
Margrete så hans alvorssind;
hun nikked rolig, der han svor;
men intet ord fra læben fo'r.
Hun så kun, hvad hun vidste alt:
hver kraft var målt, hver ven var talt;
men ingen enkelt oprørsmand
erobrer Sverrigs folk og land.

Tavs blandt de sammensvorne står
en tredje mand med isgråt hår,
med mørke miner, høj og barsk:

det er hin gamle Erik Marsk –
han, som til klostervaretægt
betroede blomsten af sin slægt
og troede fromme barn i ro,
mens selv han kæmped djærv og tro.
Hans skæbne har hvert hjerte rørt,
som om skøn Ellisif har hørt.
Nu stod han som en bladløs eg,
hvis sidste gren blev stormens leg:
Den dag, skøn Ellisif led men,
blev hjertet i hans bryst til sten.

Margrete har hans åsyn kendt;
hun så det store pergament,
han bar i hånd, som høvdingsstav.
Nu lød hans røst, som fra en grav:
"Kong Valdmars datter, vis og stor!
Fornem og vej et stentungt ord!
Det klinger kun med liden lyst:
Det kommer fra et knuset bryst;
men det er genlyd fra et folk,
og for en gudsdom er det tolk.
Se! Sverrigs folk har lænken brudt –
Gud har vor falske drot forskudt,
men dommen har endnu kun røst,
lig dæmpet skrig i folkets bryst.
End bærer Albrecht kronens ring
og håner lov og ret på ting;
endnu han bærer sværd ved lænd
og hverver mod hos tyske mænd.

Til fremmed hær og høvedsmand
han sælger Sverrigs folk og land –
med fremmed sæd og gøgle-sind
han slår al tugt i vejr og vind.
Endnu med giftig vid og spot
han breder ud hin landfarsot,
som lumsk fortærer kraft og marv
og øder sjælens dyre arv.
Jeg kender bedst hin blålys-ild,
som slangelivlig, dyrisk vild,
sig sniger gennem folk og land
med djævelslyst og afgrundsbrand.
Min datter var en engel ren –
nu bandt jeg før en møllesten
om halsen på vanæret mø
og sænked hende dybt i sø,
end – om hun alt var bleg og død –
jeg ønsked hende sund og rød.
Mit gamle faderhjerte brast;
men hvad jeg svor, det skal stå fast:
Mit skjolds, min adels skændselsplet
jeg vasker ud med blodig tvæt.
Min datter aldrig mer jeg ser;
dog ingen sjæl jeg elsked mer:
For hende har jeg tændt den brand,
der blusser for mit fædreland –
og i det store offerbål
står friheds banner, som mit mål.
Se! knust jeg står med fod i grav;

men til hin plet er vasket af –
til frelst jeg ser mit fædreland,
– jeg trodser graven ved dens rand."

Bleg, marsken tav et øjeblik;
dog end ham intet håb opgik:
alvorlig, tavs og tankefuld,
stod herskerinden, mørk som muld.
Da skælved marskens gamle ben –
han sank i knæ på flisens sten:
"Se! dronning! hele Sverrigs råd
med mig besvor den retfærds-dåd:
til Eder står vort håb, vor lid –
I klart har gennemset vor tid.
I så med visdoms dybe blik
hvad i vort indre foregik –
I ved hvad Norden trænger til,
og magten har I – hvis I vil,
modtag vor adels hyldingsbrev!
Tolv hænder kun det underskrev;
men for hvert navn en trofast hær
besegler det med hånd og sværd."

Endnu Margrete tier; højt blusser dunkle kind,
og dybtbevæget synes det tankefulde sind.
Et blik mod høje himmel – og vigtigt ord er sagt:
"Stat op! hin store gudsdom nu i vor hånd er lagt –
så sandt den finder genklang i heltefolkets bryst,
skal den i nord besvares med tusind brødres røst,
og danske sværd skal klinge til svenske lurers klang
til Nordens fred og hæder med trefold sejerssang."

Op fo'r marsk Erik Kettilson
med flammer i sit blik:
"Endnu er dog Guds Himmel skøn!
Hvorvel mit lys forgik.

Den dag jeg ønsker kun at se,
som Eders sjæl alt så,
så kan jeg dog forstå den ve,
som slog min isse grå."

"Hav tak!" – lød Algot Monsøns ord
med stolte øjenblink –
"langt mer, end tusind ord, jeg tror
på fru Margretes vink.

Så sandt med gunst I nikked huld
til eden, nys jeg svor!
Et vink, min dronning! – og mit guld
er vægtigt som mit ord."

Og rask hr. ridder Brodersøn
har bøjet knæ mod sten:
"Jeg vover kun én huldskabsbøn –
min lykke kun er én.

Den sidder som en falk i bånd
på ærens bannerspær;
den flagrer fra min højre hånd
og fra mit riddersværd.

Mit våbentegn er falk og pil.
Min rigdom er kun stål;
og æren i min dronnings smil

er falkens høje mål.

Send ham i sky, når solens glans
en dag går ned i blod!
Han først nedbringer sejrens krans
til herskerindens fod!"

Ej dennegang hr. Abraham
greb fejl af høje gunst.
Hans ridderfærd var uden bram,
hans artighed ej kunst.

Han rejste sig med frejdig ånd
på herskerindens ord;
og let henover skønne hånd
hans læbers varme fo'r.

Ét ord dog i hans hædersdrøm
neddæmped stolte mod:
"Jeg helst slog bro på tidens strøm,
hvor bølgen ej var blod.

Dog løses knuden kun med sværd –
jeg ærer sværdets magt:
Næst marsken i vor svenske hær,
I står ved tronen vagt!

Men kender jeg de danskes sind,
de kæmper kun med lyst
og styrter glad i flammen ind
ved danske høvdingsrøst."

Hr. Abraham sig bøjed, rød
ved høje dronnings ord;

men troskab svor han til sin død
hin herskersjæl i nord.

De mænd gik bort, som skjult kom ind.
Margretes blik var lyst.
Skøn Ingegerd med hvide kind
lå ved sin dronnings bryst.

Der perled dug ved øjenrand;
til pris fik læben lyd.
For Hellig-Brittas fædreland
flød smerten hen i fryd.

Rap flyver ry over fjeld og strand:
I Sverrig blusser der oprørsbrand –
på Lodese [Note 8)] råder Danrigets frue,
hun har oppustet den store lue.

Kong Albrecht sidder på Gripsholm slot;
der huer vinen og skæmten ham godt.
Ved drikkebordet hos lange hr. Bent
med latter han tyder et svensk patent;
dermed Margrete, den kloge frue,
har viftet hver gnist i landet til lue.
Kong Albrecht spotter de kragetær:
"Til sommer jeg fører min tyske hær!
Men før det er sommer og høst på ny –
jeg venter kun skrald af den tordensky."

Kong Albrecht stryger sit fine skæg
og løfter hætten fra glatte pande:
"Hin halve hane har lagt et æg
med basilisker og helvedbrande;
det æg fik aldrig yngel med bråd,
blev ej det udruget af Sverrigs råd.
Se, Bent! her står de på dommens liste:
Hr. Algot sin stive hals skal miste;
til Abraham har vi stejler og hjul.
Bedst marsken leger i tårnet skjul;
ham vil vi skåne for Ellisifs skyld:
vel hårdt ham værker hin æresbyld."

"Min konge!" – svarer lange hr. Bent –
"De karle har alle godnat fortjent.
Hver rigmand, I dømmer fra halsen brat,
betaler landsherren gods og skat.
Jo flere hoveder her kan springe,
jo bedre det vil i krigskassen klinge:
Sligt oprør er mer, end al troskab, værd –
hvert hoved betaler ti tusind sværd."

"Lad springe! – her flyder blodet med ret.
Du tingenes værd beregner ej slet:
når ret man ser hvad af udyd flyder,
én synd tit er bedre, end hundred dyder."
Bent skraber ud med de lange ben:
"Alt har sin nytte, den sag er ren;
vil rævene trodse jæger og hest,
så går det med jagten just allerbedst.

Når ven fra fjende man skelne vil,
må selv der en smule uret til.
Den hingst, der ikke jer pisk vil ære,
vil aldrig gennem en sump Jer bære."

Helt lystig hr. Bent nu fylder pokalen,
og lettere glider alt skæmtetalen;
med spasen går det dog som det kan,
med mjødens ånd og vinens forstand.
Kong Albrecht gentager den gamle tale,
med spotord uden hoved og hale:
Om "skørtekongen" i Danmarks land,
om "munkedeje" og "kvindemand" –
om "synålen", som hun har glemt at hvæsse,
om "kærlig andagt ved munkemesse" –
og lange Bent hel artig sig tér:
han kniber sig selv i siden og lér.

"Tilvisse, min konge! slig mandig frue
ret aldrig en mand kan lystes at skue;
jeg glemmer ej heller hin dag, I ved,
da selv hun dristig imod os red –"

Forbavset mærker hr. Bent nu først,
kong Albrecht har glemt både skæmt og tørst.
Al spøg han tåler, men den kun ikke,
han ser på sin yndling med hvasse blikke:
"Hint skånske felttog var af de små;
dog fire vintre man tygger derpå:
For dronningens skørter min hingst blev sky –

for heksekunster hver mand tør fly;
men kvinderæd skal man ej mig nævne:
hin tort og spe skal jeg mandelig hævne –"
Sin hætte han smed og slog imod bord;
han klapped på sværdet, og dyrt han svor:
"Ej mer vil jeg bære hætte som mand,
før jeg er herre i Danmarks land.
Ej mer jeg med riddersværd vil udride
for æren er min ved – dronningens side."

Hr. Bent sig skyndte: Han sprang på bord;
lidt plat han tyded det sidste ord.
Kong Albrecht lo ved letfærdig skæmt,
og skammen var over smigeren glemt,
nu talen sig drejer, med smudsig lyst,
om jomfrufelttog og gammensdyst.
Kong Albrecht slår i bordet for Bent:
"Nu er vi først i dit element;
du stormer vældig hvert jomfrubur
og sprænger selv nonnernes klostermur.
Den sidste spas nu vorder os dyr;
det fast var et Belsebubs-eventyr;
men har vi sagt A, så følger der B –
nu vil vi hin dejlige nonne se.
Jeg ved, hendes stemme har listig klang –
nu vil vi høre den nymfesang."

På kongens øjne hr. Bent kan se,
i dag må herskerens vilje ske:
hans lune veksler med farlig hast;

i dag sidder intet hoved ham fast.
Fra drikkebordet hr. Bent sprang ud;
fra tårnet han henter hin himmelbrud.

Der atter sig åbned den lukte dør,
stod nonnen ved tærsklen i lange slør:
i ligdug hyllet fra isse til fod,
hun høj og stille i hallen stod.
Kong Albrecht har fyldt sit bæger til rand:
"Frisk liv skal jeg sætte i dødbider-land –
nu lystig! se til, du får klang på tunge!
os lyster at høre, hvad nonner sjunge.
Du har dog ej mund og mæle glemt?
I dag vi er sært til andagt stemt."

Bag sløret bævede nonnens rest,
som kom den ej fra menneskebryst;
lig Isra'ls fangne døtre hun stod,
dengang de sang ved Babylons flod.
I drikkehallen lød bægerklang –
ved døren den ranede nonne sang:

> "Usalig var den stund –
> den dag jeg hader,
> der bud fra moders mund
> klang sødt for fader:
>
> "Dig er en datter fød,
> til fryd og ære!
> – Ak! var den datter død,
> det var at bære.

"Hvi blev ej Ellisif
i englehaven?
Hvi blev min moders liv
for mig ej graven?" – –

Kong Albrecht hued de toner ikke:
"Sært klinge psalter, hvor hofmænd drikke –
hvad skal de fagter med slør og lin?
I er dog ej længer en jomfru fin:
Den nonne tør vel se mand under øje,
som måtte den stærkeres vilje føje –
kast bort hvert skjul fra din skønheds glans!
og klynk ej mer for en jomfrukrans!"

Brat sløret faldt, som kongen bød;
men glansen så han ikke:
det var som lyned dom og død
ud gennem nonnens blikke.

Den skønne mø det var ej mer –
en benrad står i hallen.
En mægtig sjæl endnu dog ser,
ud gennem dødningskallen.

Med aske på sit hovedhår,
hvidklædt, som lig i graven,
høj, med profetisk blik, hun står
og løfter pilgrimsstaven.

Hun stirrer, som hun så et syn
på Nordens aftenhimmel;
det flammer fjernt, som blege lyn,

på stjernebæltets strimmel.

Hun lytter som til fjerne røst –
de blege læber bæver,
og fra det dybt indfaldne bryst
profeters ord sig hæver:

"Eders brødre skal græde
over denne brand –
Gud Herren har tændt den.
Nu smelter din kæde,
mit fædreneland!
Tænd hævnens fakkel på fjeld, på strand!
– Gud Herren har sendt den.
Riv purpurets klæde
af den kronede mand!
Nu besegles hans dom –
hør! stormen har den udbrust:
forkastet, forbandet,
skal han fly til landet,
hvorfra han med herlighed kom –
– forkastet – forbandet – og knust!"

Kong Albrecht blusser vild i sind;
han kaster guldpokalen!
"Knevl munden på hin løse kvind!
Spark heksen ud af salen!"

Men lange Bent står bleg af skræk:
– brat nonnen er forsvunden;
forvandlet har sig kongens træk;
i krampe fråder munden.

På Gripsholm slot blev larm og skrig:
ind styrter hofmandsvrimlen –
kong Albrecht blåner som et lig –
rød brænder nordlyshimlen.

Note 6:

Opslo slot: Aggershus.

Note 7:

Drosten: Den rige drost Bo Jonsen, hvis arv kong Albrecht uretfærdigt ville tilegne sig.

Note 8:

Lodese: En by i Sverige imellem Bohus og Halland.

Sjette sang

Luren gjalder trindt om land;
gnister flyver højt fra lue:
bavneblus på fjeld, ved strand –
nordlysflammer, oprørsbrand –
jord og himmel mægtig true.
Men bag Varbergs høje volde
sidder under tag af skjolde
Norrigs dronning, Danmarks frue.

Borgen knejser stolt ved hav,
tryg på stejle fjeldes rygge;
over mur og dybe grav
falder kæmpetårnets skygge;
kun fortroligst øje når
til den indre borgegård.
Gennem slottets trende sorte
krumme, løndomsfulde porte
med det skumle hvælvings-tag
trænger intet glimt af dag.
Men på borgen selv er lyst:
Over fjeld og hav og kyst
skuer fra sin ørnebolig
Nordens herskerinde rolig.
Fjernt hun øjner vikingsslag;
blider drøner nat og dag:
Albrechts meklenborgske svende

skænder vildt på kyst og brænde.
Førstegang i nordisk kamp
lyner i salpeterdamp
med den sære svovelbrand
flammerør fra sydens land,
og fra masters topkasteller
døden sig med torden melder.

Bort fo'r sommer alt med høst;
atter isner Nordens bryst.
Højt dog over Nordens riger
store håb i flammen stiger.
Daglig bringes nyhedsbud;
krigsmænd farer ind og ud.
Daglig knirker tårnets hængsler:
fanger går til mørke fængsler;
daglig i de krumme, sorte
underlige fæstningsporte
gungrer vagtens skjoldeklang;
men fra fruerloftets stue
toner hos den høje frue
strengeleg og jomfrusang.

Det er Ingegerd, som synger
om St. Brittas fædreland.
Håbets fugl på kvist sig gynger
over fjeld og vilde strand.
Til den store kamp er endt,
fæstemøens blik er vendt
mod den fjerne krigervrimmel
og mod fædrelandets himmel.

Det var midnat. End ej sov
borgens tankefulde frue:
end i dunkle lønrådsstue
grunded hun på fremtids lov,
medens over fjeld og skov
glimted fjerne mordbrandslue.
Lønlig ud af porten fo'r
klerken med den sorte hætte;
ingen kan hans idræt gætte:
Det var hin prælat fra Soer.
Nys han i fortroligt råd
vejed fjerne tiders dåd;
nu med vigtigt herskerbud
klerken fo'r i natten ud.

Nordens store folkesag
herskerkløgten længe vejer.
Fast hver ridder, Norden ejer,
blødte djærvt i våbenbrag;
end dog lykkens fane svajer:
Ej endnu i store slag
Danmarks himmelfaldne flag
vifted højt med store sejer.

Danmarks største høvedsmand,
ridderskabets ædle smykke,
dådløs ser på fjerne brand,
synes skjult i glemsels skygge:

Mørk, i vendelboers land
mellem hav og hedesand
stirrer tankefuld mod strand
Danmarks gæve Ivar Lykke.

På sin gamle fædreborg
skjuler han dog harm og sorg
under spøg med børneflokken,
favner børn og raske viv,
priser hendes friske liv,
når hun, uden harm og nag,
synger den udslagne dag,
træder væv og snurrer rokken.

Kun når det var nat på borgen,
drømmen røbed kæmpesorgen,
og den snilde viv fornam
hvad hun dog fortav hver morgen:
Hvi hr. Ivars sjæl var gram,
hvi hans stærke arm var lam,
og hvad han i løndom tænker
om den herskerindes rænker,
som dog krænket sjæl i løn
ihukom med ærlig bøn.

Dobbelt kærlig, dobbelt mild,
smykker huslig viv hans stue,
gyder vand på sindets ild,
mener, "helte nok alt lue
for hin dunkle folkefrue,
som dog kun med stolt forstand

fængsler munk og riddersmand,
for hver fangen sjæl at kue,
men har mindst forstand og sans
for sin største ridders glans."

Iversygens lette pil
ser hr. Ivar med et smil,
klapper rød husmoders kind,
spørger let med tunge sind:
om den riddersmand er stor,
hvem man intet stort betror –
spøger med "sin troskabs fare
mellem lange børneskare,
hos den viv, der alt i fjor
kærligt bortstrøg hædersmanden
ærens sølverhår fra panden."

Dog skæmted stundom på Egholm borg
hr. Ivar – og dæmped fuldstærk sin sorg,
hver dag og nat bag de gamle mure
dog efterlod i hans kind en fure;
men ingen så på den lange kind
hvad dybest krænked hans danske sind.

En nat fra søvnløst leje han stod;
– ved kvæld han en løndomsfuld gæst forlod –
i midnatstimen, der alt var roligt,
de mødtes i våbenhallen fortroligt.
Den gæst, som her sad stille ved bord,
var dronningens skriftefader fra Soer.
Hans kind var bleg og hans kræfter svage;

med lønbud red han dog nætter og dage.

Han rejste sig, der hr. Ivar indtren;
som stjerner tindred hans øjesten.
Han så mod Nordens natlige himmel;
han peged op mod dens klodevrimmel:
"Fornem, hr. Ivar, det alvorsord,
som tidens store tegn os betror!
Til denne time blev håbet gemt,
som længe syntes i mulm forglemt.
Forgæves intet i verden sker:
Ét øje gennem hver stjerne ser,
og mindste spurv til jorden ej falder,
før timen kommer, og stunden kalder.
Se! denne verden er kun et gran
i verdenshvirvlernes ocean;
dog han, som vejed det store alt,
har længst hvert hår og hvert støvgran talt.
I blinde oplægger magterne råd:
de råder selv ej for myrernes dåd;
ej slangen dør, før dens stund er kommen –
men ingen verden skal undgå dommen."

"Ret så!" – afbrød ham hr. Ivars røst –
"*Så* halvtomhalvt har jeg tænkt, til trøst,
hvergang i verden jeg så og hørte
hvorlunde hin gamle snog sig rørte.
Den snor sig listig endnu desværre
fra kundskabens træ til frue og herre;
ja selv vor kloge frue i Nord

jeg frygter har fulgt dens søde ord:
I verden hun ville vel gerne bære
Vorherres krone med glans og ære;
men magten mener jeg dog er *Hans* –
og forskel er der på skin og glans."

"Forsynd Jer ikke, hr. Ivar Lykke!
Kast ej i støvet vort hæderssmykke!
O så I den højhed, mit øje ser,
i solen så I ej pletter mer;
I ledte da ej om skæver så nøje,
men uddrog bjælken af blindest øje."

Hr. Ivar nedslog sit øje mod jord;
et ildblus over hans åsyn fo'r:
"Sandt, fromme herre! fuldtvel jeg ved,
med gamle Adam vi alle bed
af frugten, som ingen kan vel bekomme;
og ingen er ren for den renes domme.
Hør! skrifte vil jeg i denne stund!
Beundret har jeg det store pund,
Vorherre har lagt i vor dronnings hjerne;
og knæ jeg bøjed for højheden gerne,
når kun jeg vidste fuldsandt og vist,
hun ej har arvet sin faders list;
ham var jeg gram for Ebbesens skyld –
se der min bjælke! – se der min byld!
Dog – fromme herre! bliv nu ej vred! –
den bjælke, jeg helst til Helved smed,
den sidder mig alt for fast, desværre!

men den jeg skrifter kun for Vorherre.
Så meget bekender jeg kun endnu:
til dåd og idræt stod længst min hu;
men dåd og manddom mig synes forbandet,
hvor iden ej gælder fædrenelandet.
Hvad har vor dronning med svensken at gøre?
Hvert folk lad feje for sine døre!
Hvad kommer de svenskes konning os ved
så længe han lader dansken i fred?"

"Han er den slange, jeg taled om;
hans lykkes vægtstål stiger nu tom,
og drømmer kong Albrecht om denne time,
det visselig skal for hans øren kime.
Giv agt, min trofaste riddersmand!
Guds rige er kærligheds fædreland.
Se! her det gælder ej verdslig glans:
det gælder livets herlige krans.
Her råber et folk med retfærdig røst,
og kærlighed svarer i folkenes bryst;
her tiden udtaler Guds vise domme,
med håb om store dage, som komme.
Hver sjæl, der blev kaldet til storheds id,
udvider blikket mod ufødt tid."

Hr. Ivar ser på abbeden fra Soer;
fast bly, slår kæmpen blikket mod jord:
"Så vidt mit øje har set i tiden,
blev den, der drømte sig størst, helt liden;
og det jeg mærked i verden tit:

Med ærlighed kommer man her ej vidt.
Dog heller jeg sidder ærlig i skygge,
end bejler til smigersnogenes lykke."

Abbeden griber hr. Ivars hånd:
"Her ærer magten den ærlige ånd!
Den ædelsten, der lå skjult i skygge,
vil retfærd hæve til lys og lykke.
Hver sjæl, Gud Herren et vink har givet,
et glimt alt ejer af storhedslivet;
og tidernes strøm har timen bevart,
når hvad der var dunkelt, bliver os klart.
For *eders* sjæl er en dådsstund kommen:
En krone venter på verdensdommen,
den vakled længe – dens fald er nær –
den styrter kun for vort bedste sværd."
Han tav og rakte hr. Ivar glad
med store kald et beseglet blad;
i seglet skinned den danske krone
hos hjerteskjoldet og løvernes trone:
Med hellebarden i vokset stod
den norske løve, så rød som blod.

Hr. Ivar staver kun halvt det brev,
Margrete med egen hånd dog skrev.
"Ja så!" – han mumler – "så skulle det komme!
nu sender man bud efter Ebbesens tromme.
Nu vel!" – udbrød han med stolte mod,
og slog i trommen ved fanens fod –
"Endnu hin gamle tromme har klang:

den tordner vel for os endnu engang!
Og se!" – vedblev han med dæmpet stemme
"Endnu jeg har et klenod i gemme –
ret aldrig håbet mig helt forlod."
Han rev fra knagen en panserhandske:
"Her blev til rust Niels Ebbesens blod –
her sad den hånd, der har frelst de danske.
Til Ebbesens handske fattes nu hånd,
dog gnist her er endnu af hans ånd.
Er ordet sandt om hin tyske drot
med samt hin nonne på Gripsholm slot,
og er der retfærd i dronningvinket –
forgæves har mig hin gnist ej blinket.
På ærlig dåd jeg sætter mit liv;
dog – forord volder ej tvist og kiv –"
Hr. Ivar blev rød på den lange kind,
mens atter han mæled med åbent sind:
"Jeg ved, vor dronning ej sparer på gunst,
hvor talen falder med kløgt og kunst –
se, deri har jeg just ej min styrke,
og derfor sidder jeg helst i mørke,
når ordet på norsk, på svensk eller tysk
skal overdøve hvert ord på jysk.
Drost Hakon er mig al hæder værd –
berømt er marsk Erik Kjeldsøns sværd,
og tyske hr. Parrow jeg selv ej nægter
helt vakkert både tænker og fægter;
dog skal vi lystre én af de tre –
får svensken ej Ivar Lykke at se."

Helt rolig smiler ved det ord
den høje dronnings ven fra Soer;
han peger på hvad klart står skrevet
med danske ord i dronningbrevet:
"Hr. Ivar! læs lidt bedre skrift!
og tænk så kun på stolt bedrift!
Her står det klart med ord fuldrene:
'Med hellig Olaf og St. Knud,
og med St. Brittas ånd, næst Gud,
har Nordens krone tre ædelstene:
Som én de lyser i ærens krans!
Dog hver beholder sin egen glans.
Marsk Erik skal kejse val [Note 9)] til slag;
drost Hakon fører St. Olafs flag;
for Dannebrog råder *hr. Ivar* ene:
Hvert folk skal høre *sin* høvdings røst;
men *ét* er hjertet i Nordens bryst.'"

Hvert ord abbeden med fynd udtyder;
og Ivar Lykke fuldglad udbryder:
"Det skulle straks I have læst!
– jeg fatter ord med mæle bedst –
men nu, jeg ved, det skrevet står,
jeg agter ej at kløve hår:
Jeg ser kun slet og ret mit navn,
og magten har et lille savn;
dog end min sjæl er fri og karsk –
jeg tinger ej om navn af marsk.
På val det navn klang godt i øre;
vil Gud, man dog et ord skal høre

med bedre klang og bedre klem –
det hedder ikke: *Marsk*, men: *Frem*!
– Og nu god nat til natteblund!
Jeg sadler op i denne stund:
Før morgenhanen ryster vingen,
tre hundred mand, med stål om bringen,
og jyske mod i ærligt bryst,
mig følger rask til Sverrigs kyst.
Kun slet mig huer afskedssorgen,"
– vedblev han, stille, hjerteklemt;
dog hvad han følte dybt var gemt –
"Hils I min brave viv i morgen!
Når sol står op, hun får lidt sorg:
Så er her tomt på Egholm borg –
så jamrer hele børneflokken;
min flinke hustru glemmer rokken,
hun sparer ej på fad og krus
men holder lidt ubændig hus;
hvis ej hun larmer, er det værre –
dog – det er kærlighed, min herre!
Derpå forstår I Jer vel ikke:
hvert hjerte har så sine skikke;
men ejed I slig trofast viv,
I derfor gav ti munkeliv.
Agt hendes sorg, min hr. abbed!
Tal kun med fynd om den gudsfred,
som I dog bedst forstår Jer på!
Tys på de store, på de små,
og på det lille barn i vuggen!

Hun bliver sagtens vred og muggen:
Den unge har jeg selv forvænt –
jeg gerne hendes strømper bandt.
Hun er lidt kælen og lidt kræsen;
af mig hun ruskes helst i næsen." –

Hr. Ivars ord var plat og tørt;
dog afskedstanken har ham rørt.
Nu løfter han øjet trøstig igen;
bevæget synes ham dronningens ven.
"Guds engle vil eders hus bevare!"
– så taled hin klerk med de øjne klare –
"Fuldtvel jeg kærligheds ånd kan ære,
hvad kjortel den så i verden mon bære.
Ét ord endnu, i den Herres navn,
som kender troskab og vejer savn!
Fuldtvel jeg ved hvad helten var værd,
som greb den evige dommers sværd,
der Danmarks trone stod tom og øde;
hans nat nu bringer os morgenrøde.
Sving kun jert sværd med den panserhandske,
hvormed ridder Niels har frelst de danske!
Tag med i felten den gamle tromme,
som har udhvirvlet Guds store domme!
Se! jeg indvier med bønner stærke
det arvegods til vor hæders mærke.
Den mand, som arved Ebbesens ånd,
til kæmpehandsken ej savner hånd.
Som Gert, kong Albrecht sin dom skal høre,
når jyder Ebbesens tromme røre.

– Dog Danmark ejer et større klenod;
det vidner ej blot om heltenes mod:
det vidner om himlen, hvorfra det er faldet,
om sejren, hvortil hver kristen er kaldet.
Hvergang det løftes med tro mod sky,
Guds riges fjender med gru skal fly;
hvor korset lyser i solens glans,
neddrager det sejrens evige krans –
se! det palladium selv jeg hented,
der sejrens store time jeg vented –
fra kirkens hvælving, fra templets skygge,
til sejr det udflagre med Danmarks *Lykke*!

– På Egholm borg blev der tomt og øde
før hanerne gole mod morgenrøde.

Med Ebbesens handske hr. Ivar bortdrog
og med det ældgamle Dannebrog.

Tre hundred mand i panser og plade
i sadlen svang sig med sang, fuldglade.

Den ældste red stolt med hin gamle tromme,
der fordum udhvirvled Guds store domme.

I borggården buldred våbnenes klang;
fra tårnet lød fredelig vægterens sang.

På broen dundred hestenes hov;
og kvinder og børn ej længer sov.

I våbenhallen hos panserets særk
blandt lanser knæled den høje klerk.

Abbed Johan med de øjne klare
nedbad over Norden Guds engles skare.

Men, som den stille herre bad,
halvt sjæl og legem skiltes ad:
I åndens dybe indre strid
den hvide kind blev mere hvid;
mod brystet var hans hoved bøjet –
det var, som glansen fløj fra øjet
og sammenflød helt underfuld
med morgenrødens stråleguld.
Hensunken i den dybe bøn,
et navn han ånded ud i løn;
det navn, med liv og kraft fuldstor,
endnu bandt sjæl og ånd til jord.
Han rejste sig igen med magt:
"Den stores værk er ej fuldbragt –
så længe kun giv tid, min ånd!
Hold fast, min sjæl! ryst ej dit bånd!
Ti, hjerte! blød, men brist kun ej!
endnu jeg står på gådens vej.
Hold ud – hold ud til sejrens dag!
Flyv så mod sky med friheds flag!"

Før sol stod op – på tomme borg
lød hustrusuk og børnesorg;
men stærk abbed Johan fra Soer

udtaled trøstens stærke ord:
Han taled til forladte viv
et fyndigt ord om fred og liv;
han trøsted store, trøsted små,
selv barnet, som i vuggen lå;
derpå han steg til hest igen,
og ingen så, hvor han drog hen.

Men trende uger derefter
lød sagn over land og ø:
Nu samler sig Nordens kræfter –
ret aldrig skal æren dø!

Til kamp står hære beredte
ved Falkjøpings bygd og vang.
På Bohus våger Margrete
den vinternat mørk og lang.

Til grænsen af Nordens riger
lød budskab i Bohus slot:
"Når næste morgen opstiger,
vi møder hin falske drot.

"Fra gry til aftenens ende
skal femten springere fly
til Bohus med femten svende
og nyt fra Falkjøping by."

Hakon har det budskab bragt,
vel han kender hærens magt –

livlig han beskriver lejren,
blusser alt i håb om sejren;
og, hvor dristigt håb nu klang,
Ingegerd begejstret sang.
Håbets sang om fædrelandet
klang dog sælsomt vemodblandet;
og til hine toner blide
lytted ved drost Hakons side,
halvt med uro, halvt med lyst,
Parrow med bevæget bryst.

Det var aften. Sol gik ned.
Ven med ven fra borgen red.
Grøn står fjeldets nåleskov;
sneen knirker under hov.
Hakon sagtner hingstens skridt;
tankefuld en stund han sidder.
Langsomt med betænksomt ridt
fulgte ham hin stille ridder.

Bleg, hr. Parrow drog til dyst,
skjulte dobbelt kval i bryst:
ej ham svigter riddermodet,
men han kæmper kun med gru,
når, med Hermanns blod ihu,
han udgyder landsmandsblodet.
Smerten nys han stolt forvandt:
Ingegerd hans sår forbandt;
men i sjælen åbent står
mere dybt et lønligt sår;
det forvinder helten ikke

selv ved lægerindens blikke.

Drost Hakon ser på sin blege ven;
selv kender han elskovssorgen.
Fra tvende hjerter fo'r sukket hen
i natten mod fruerborgen.

Drost Hakon knuger hånd imod bryst:
"Hr. Parrow! Lad os nu sjunge!
Hver sorg bortflyver, når den får røst –
derfor fik skjaldene tunge.

– "Bort fra borgen
bær mig, min skimmel!
Sortner imorgen
sol på min himmel –
sol har jeg skuet i nat.

Ingegerds øje
ingen forgætter.
Følg mig, du høje
blik, som forjætter
solglans i dybeste nat!"

Hr. Parrow selv ej kunsten forstod,
som løser de fængslede sjæle;
dog nu, ham verden gik mest imod,
gav mindet hans smerte mæle:
mens såret brændte ved vrinskerens gang,
han kvad hvad konger og kejsere sang
alt om deres hjertenskære;
med døde minnesangers lyst

han stolt, med dulgte elskov i bryst,
vil dø for troskab og ære.

Drost Hakon hørte den skønne sang;
det var ham som brynjen om brystet sprang,
og hjertet ham voksed i barmen:
"Hr. Parrow! der har I min højre hånd –
jeg løser Ingegerds troskabs-bånd.
Forglem nu sorgen og harmen!
Ret aldrig vil jeg leve den stund,
jeg favner den hjertenskære,
der elsker en anden i hjertets grund,
men tier i tugt og ære.
Og bor der manddom i Hakons bryst,
jeg vel udholder den time,
når Ingegerds sorg omvendes til lyst,
og brudefærdsklokkerne kime –"

Ej mer han mæler – hans stemme brast.
Som storm bortfo'r han med lynets hast,
og flinten gnistred i fjeldet.
Hr. Parrows tungsindige kind blev rød:
Det var som følte han sjælen genfød
og livets kilde opvældet.
Han ser tilbage mod Bohus mur;
den stråler i måneglansen.
Blandt fjeldene skingrer Hakons lur;
den kalder til våbendansen.

Men i Bohus fruerstue

stod i månens blege lue
Ingegerd med hvide kind,
stirred ned mod dybe dale,
mens fra klippeborgens svale
nordpolsstjerner tindred ind.
Hvad det stille hjerte drømmer
skønt i harpeklang udstrømmer;
og på tonestrømmen svømmer
lønligst skat fra dybe sind.

I hin stille vinternat
tårnets vægter standsed brat,
dæmped gerne hæse stemme,
for de toner at fornemme,
som han troede kom fra Himlen,
mens han så på stjernevrimlen.

Endnu er ej sol oprunden
på hellig Matthiæ dag Note 10)
Alvorlig i dæmringsstunden
beredes det store slag.

Fjern det glimted over dal:
Sumpen standsed Albrechts hære.
Ilde kejser drotten val,
hvor ej jorden ham vil bære.

Bedre plads til store dåd
kåred Sverrigs marsk i tide,

hvor med Ivar Lykkes råd
hæren stod ved bjergets side.

Møssebjergets islag-vold
står til frihedshærens skjold.
Foran blinker Falans vænge
med de hvide Nyckel-enge.
Lejrens tusind vagtblus lue
under vinterhimlens bue;
stjerner glimter over sletten
og i sne på bjergehætten;
fjerne nordlys flyr som lyn.
Ned ad Aallebjergets sider
Norrigs gut på ski alt glider
for at se det store syn.

Rolig Nordens hær end dvæler:
under ottesang man knæler.
Fjernt sig rører tyskens lanser;
Albrechts lette jagthingst danser;
lange Bent sig lystig tér.
Unge junker Erik lér:
Prinsen ved sin faders side
lystig vil for kronen stride;
uoprunden, ærens dag
forud gav ham ridderslag;
friskfyrhåb hver helt alt kranser,
Skaras bisp står selv i panser,
ser på sumpbefæstet lejr,
lover kongen visse sejr,
når han kun, med mindre hast

og med mere ro, vil tvinge
overmodets ørnevinge,
hvor ej glatte vej er fast.

Mindre kløgtig og forsigtig,
mere myndig, streng og vigtig,
bispen standser kongesønnen,
minder fromt om morgenbønnen,
men nyslagne ridderflok
mener, isen holder nok:
Efter nattens drikkegilde
morgenbøn dem huer ilde,
mindre bispens krigerråd;
bedst dem huer rappest dåd.
Under råb af junkerskaren,
kry, kong Albrecht spotter faren:
som til klappejagtens dyst,
higer han med jægerlyst.

En stund dog endnu han bier
og lytter til jagthornklang.
Ved Møssebjerget nu tier
den festlige ottesang.

Hr. Ivar med rustne handske
omfatter sit høvdingsværd.
Han går mellem norske og danske
og mønstrer dronningens hær.

Han ser både svenske og tyske;
han måler hver ridder og svend,
han nikker stolt til de jyske,

han hilser frænde og ven.

To riddere fremfor alle
han knuger i hånden fast:
"Drost Hakon! skulle jeg falde,
I griber min stav i hast!

Men skulle – hvad Gud forbyde! –
vi begge gå samme vej,
skal dansken hr. Parrow lyde –
en bedre kender jeg ej."

På mængden stoler han mindre,
men mest på sjælenes magt;
stolt ser han øjnene tindre,
hvor gothekæmper står vagt.

Her holder i vagtblusskinnet,
med falkeskjoldet på arm,
med sværdet i silkebindet,
en ridder med stålblå barm.

Glad ridder Brodersøn nikker
og tager mod høvdingsbud:
"Hr. Lykke! jeg tror fuldsikker,
med Jer er lykken og Gud."

Hr. Algot i gyldne plader
sit banner mønstrer helt barsk.
Ved siden står nonnens fader,
hin gamle hr. Erik marsk.

På ham de svenske kun bygge;
end tier hans høvdingsmund.

End ser han ej Ivar Lykke;
han beder endnu en stund.

Mod brynjen knuger han hatten;
i jord han borer sit sværd.
Hans åsyn er mørkt, som natten;
det gløder i vagtblusskær.

Hr. Ivar hilste med ære;
men stift var oldingens blik.
Nu gennem de studsende hære
en underlig mumlen gik.

En nonne med dødens blikke
fra bjergets tåger udfo'r;
hun vinker, men mæler ikke –
hun peger – og styrter til jord.

I dæmringen fjernt det brager –
op gamle marsk Erik så.
Som is det brister og knager:
"Nu skal kong Albrecht forgå!"

Tre skridt den gamle fremtræder:
"Hør! Hævnens timer er talt –
nu brister Sverriges kæder!"
Han standsed, hvor nonnen faldt.

Det var som hans fod slog rødder.
"Mit barn!" – den gamle udbrød.
Ved stolte marsk Eriks fødder
lå Ellisif, bleg og død.

Men over hin pilgriminde

tre rigers bannere stod.
På val over blege kvinde
opstiger solen i blod.

Der hvirvler en eneste tromme
med genlyd af tordenbrag.
– Nu buldrer med dødens domme
det store Falkjøbing-slag.

Note 9:
Kejse val: Vælge valpladsen.

Note 10:

Hellig Matthiæ dag: 24. februar.

Syvende sang

Med brag og bulder oprandt hin dag
på Falkjøpings store slette.
Det dommedagsbulder, det tordenbrag
århundreder ej forgætte.

Frosttågen hvirvled i solens glød
fra engen til bjergets tinde.
De tyske hingste isskorpen brød;
fra Nyckelsump lanserne skinne.

Med atten tusinde tyske mænd
kong Albrecht til sejr vil springe:
Marsk Eriks bønder, med sværd ved lænd,
som vildt, han agter kun ringe.

højt lurerne gjalded i vildene sky;
frem dronningens stridsmænd rykke.
Til skytterne råber i skjoldegny
marsk Erik med Ivar Lykke.

Og himlen sortner ved højlys dag
for skyer af spyd og af stene;
og jorden åbner sit svælg med brag –
her kæmper ej mennesker ene.

Naturen selv står trofast i pagt

med ånden i Nordens riger:
Isgraven sluger tyrannens magt,
hvor frihedssolen opstiger.

Fra sumpen hyler ti tusind skrig;
i dødskamp hingstene hvine.
Frem kongen styrter på broer af lig
med rædsel i blege mine.

Til bispen råber han: "Gru! o gru!
Du rådte os til vort fromme –"
Fra dronninghæren hører han nu
i hærråbet dødens domme.

Med kærnen af Meklenborgs ridderhær
fra sump dog kongen sig svinger.
End otte tusind glavind og spær
i adelsfylkingen klinger.

Men bag dem hyler ti tusinders skrig;
stor rædsel følger dem alle.
De standser brat, som en hær af lig,
og dagens helgen påkalde.

På Sverrigs krone i svarest nød
kong Albrecht endnu dog tænker:
"Tilbage er her den visse død,
og frem – er død eller lænker.

Min søn, min søn! grib Sverriges ror,
hvis denne dag er min sidste!"

"Mod!" – råber bispen – "jer magt er end stor,
når kun I troen ej miste."

"Tro har vi nok af," – var kongens svar –
"Til troskab langt mer vi trænge:
hr. Snackenborg vender alt ryg fuldsnar,
og Bent vi øjned ej længe."

Den høvding, kongen med harm så fly,
først havde til angreb skyndet;
derfor fik han ridderslaget ved gry –
nu kæmper han helst med dyndet.

"Frem, frem!" det tordner i dronningens hær.
Den sidste sten-iling rammer.
Nu modes rytterne, spær mod spær –
vildt øje mod øje nu flammer.

Nu først det gælder om mandemod:
nu mødes hingstenes bringer;
nu damper sletten af krigernes blod;
nu gnistre de lynende klinger.

Fulddjærvt sig værger de tyske mænd;
endnu er styrken fast lige.
Mod ridder fo'r ridder, og svend mod svend;
i stigbøjlen rytterne stige.

Med begge hænder slår jyden til,
så kløver han hjelme og pander.
Gothen øver sit gamle spil

alt under marsk Eriks banner.

Stridsøksen først udslynger han rask
og knuser tyskernes skjolde,
så knuser han fjendernes pandebrask
med køller, fuldhårde og kolde.

Kong Albrechts banner svajer for vind;
det værges af lansemænd stærke.
Drost Hakon rider i fylkingen ind;
rask griber han kongens mærke.

Ham følger den lille forvovne flok
af trønder og guldbrandsdøler.
Men hjelmen splintres om Hakons lok –
alt dødssvælget over ham brøler.

Da klinger ved siden et ridderligt sværd
med banret han frelst bortspringer.
I nøden en trofast ven var ham nær;
nu fjernt hint riddersværd klinger.

Et ord end Hakon i øret klang;
det randt ham ihu med smerte:
det omkvæd var på hin minnesang,
som smelted i nat hans hjerte.

Men Henrik Parrow ej mer han så,
hvorhen han stormed i kampen.
På val alt tusinders lig der lå,
og blodstrømmen voksed med dampen.

Marsk Erik kæmped med bjørnemod
alt ved Ivar Lykkes side.
Ej Skaras biskop kongen forlod;
hans venner end mandelig stride.

Men kongen mæler med rædsel stor:
"Her taber vi kronens smykke –"
Alt midt i adelsfylkingen fo'r
med marsken hr. Ivar Lykke.

Bleg Albrecht kaster sit kongesværd:
"Nu er jeg dronningens fange –"
Brat flygter meklenborgernes hær;
hr. Brodersøn fælder end mange.

Grev Otto af Rupin styrter fra hest;
om livet grev Gerhard tinger.
Hver flygtning rider som han kan bedst,
mens lansen mod rygstykket klinger.

Hvor greven af Lindau i bånd alt lå,
står Skaras biskop i lænker.
ej kongens brodersøn Note 11) mer kan slå;
og sønnen på flugt ej tænker.

Ej mer holdt tronens arvinger stand;
dem bandt Algot Monsøns svende.
Rask fægted hr. Norrby, hin danske mand,
og Lyder Kobolt, hans frænde.

Fuldendt var kong Albrechts nederlag

før middagsstund var oprunden;
til kvæld dog drøned der bulder og brag:
Hver levende fjende blev bunden.

Solen gik ned St. Matthiæ dag;
nymånen sejled i skyen.
Endt var det store Falkjøping-slag;
lysene glimted fra byen.

Møssebjerget sin skyggehat
strækker sort over enge.
Mangen stolt ridder i denne nat
hviler på frosne senge.

Bonden sig korser på Falans vang,
ynker de døde heste:
dybt nu ligger hvo højest sprang –
dyndet skjuler de fleste.

Blodig sover ridder hos svend;
sumpen rytteren favner.
Atten tusinde tyske mænd
spredtes i dag som avner.

På Nyckel-engen hin vinternat
der brændte blus i en hytte.
Dybt sumpen gemte de faldnes skat;
men lig var ravnenes bytte.

Ej langt fra hytten i ravnelag

der sidder en isgrå kvinde.
Hun sanker aks efter høstens dag:
hun plyndrer nu lig i blinde.

Mo'er Ebbas øjenflammer var slukt;
men øjne har hun i fingre.
Den rynkne hals udmajer hun smukt,
og nikker, når kæder klingre.

Med riddersmykker i skrumpne hånd,
på hingstebugen hun sidder.
Med grin hun famler på sløjfebånd;
hun klapper en blodig ridder.

Hun føler med lyst på hans kolde kind,
og gløder om øjenrande.
For skønhed var hun ej altid blind;
hun føler på mund og pande.

"Ak ja," – hun mumler – "hvad er dog vel
de dejligste herrers gammen?
I morges rød – og alt død ved kvæld! –
på æren følger nu skammen.

"I går den fine hr. ridders mund
vel kyssed møer og fruer;
nu bjæffer ad slig en prins ej hund,
og kat ej efter ham skuer."

Med slunkne mund hun mumler endnu
og gemmer mimrende skatten.

Nu hører hun hovskoklapren med gru:
"Hu! rider de døde i natten?"

"Holdt, landsmænd!" – råber en røst – "se her!
En ridder i heksehænder!"
Drost Hakon rider blandt knuste spær;
blandt ligdynger faklen brænder.

Brat flygted rynkne heks med skrig;
tavs nordmandsskaren dvæler.
Vemodig ved hr. Parrows lig
den norske høvding knæler.

Mod brystet ligets stive hånd
er krummet fast og sikker.
Det rosenrøde silkebånd
på knuste brynje ligger.

Drost Hakon med bevæget sind
har dybt sit hoved bøjet.
Han håret strøg fra vennens kind;
han lukked helteøjet.

Den kolde hånd endnu engang
han knuged fast og længe:
"Ret aldrig mer din minnesang
skal hjerter gennemtrænge.

Men hvad jeg loved dig hin stund –
derpå jeg vel skal tænke:
var bruden din af hjertens grund –
min fæstemø – blev enke."

Han tav og tog sin kappe af;
han bredte den på engen.
Med kappen, han den døde gav,
de pryded heltesengen.

På skjolde bar de fremmed helt
fra sejrens mark med ære;
og vejen under stjernetelt
gik til hans hjertenskære.

Stille drager det tog forbi.
I Falkjøping lysene flamme:
Sverrigs land er nu frank og fri;
tyrannens hænder er lamme.

Krigerne drager bort med lyst;
de flokkes i tætte klynger.
Rygtet flyver fra kyst til kyst,
og folkesangeren synger.

Svensken trykker dansken i hånd,
og trofast nordmanden nikker.
I venligt mængede folkeånd
iversygen dog stikker.

Nordmanden priser, stolt og barsk,
Hakons vovehalsstykke;
svensken sjunger om Erik Marsk,
dansken om Ivar Lykke.

Stor var æren hin helligdag:

Fuldtop så var der til trende.
Alt om hint store Falkjøbingslag
sjunge de jyske svende:

"De pile stunke så højt i sky;
de glavind ginge i stykker.
I træde nu frem, I danske krigsmænd!
så råbte hr. Ivar Lykke.

Det første ridt, vi sammen red,
– De helte var alle så stærke –
i frosne jordklump tyskerne bed;
de misted alt kongens mærke.

Kong Albrecht kasted sit lange sværd:
Jeg må på stedet blive –
den første mand i al denne hær
jeg vil mig fangen give.

Så blev han fange. Det var ej skæmt.
Vi spændte ham bøjen om fod.
Nu føre vi ham til Bohusborg
vor danske dronning imod."

Så sang de danske svende
hin nat på dunkle vej,
på bjerg må hestene rende,
og hvile undes dem ej.

Hvor birkevedsblusset brænder,
der glinser en hjelm af guld:
Der rider med bundne hænder
kong Albrecht, helt harmefuld.

Dybt sukker han mange gange,
og bander derhos i løn.
Ved tiden rider en fange;
det er hans eneste søn.

Dem følger blandt hundred lanser
tre tyske grever i bånd,
med Skaras biskop i panser
og bøjen om fod og hånd.

Vil fru Margrete med rente
betale kong Albrechts spot,
kun liden gammen de vente
i tårnet på Bohus slot.

Brat føres de bort i natten
af ridder og høvedsmand.
Hver rytter svinged med hatten;
men bispen mumled om band.

Den unge kongesøn klynker;
kong Albrecht fråder af harm.
ej folket fangerne ynker:
De hilses med hån og larm.

Mens hoben jublet, med spas og spot
og krænked på vejen den fangne drot –

Et ligtog drog under nattens sky
til kirkegården i Falkjøping by.

På båren bares de faldne mænd;
dem fulgte ridder, dem fulgte svend.

Dem fulgte klerker med kors og sange;
men ligskrin var der ej til så mange.

De dødes tal var ej nemt at gætte;
langt fler der lå dog på Falans slette.

Af tyskere var der en mægtig slump;
langt fler der lå dog i Nyckel-sump.

Ved gruben flyer nu fjendskabet hen,
gravkulen favner fjende med ven.

Dog verdens ære til graven gælder:
kun ridderligene klerken tæller.

De tyske høvdingers tal var størst;
men svensken og dansken æres nu først.

Før sejrherrernes pris ophørte,
de seks og tyve til graven førte.

Det syv og tyvende jordeskrin
indslutted nonnen i hvide lin.

Og hvor hun lagdes ved nat i muld,
stod gamle marsk Erik, helt tankefuld.

Ej mer hans åsyn var mørkt som natten;
mod bryst han knuged dog høvdingehatten.

Hvor Ellisif lagdes i graven ned,
han tænkte på Sverrigs frihed og fred:

"Lad nu min gamle stamme forgå!
– For lynet jeg bøjer min isse grå."

Der nonnens gravskrin i muldet svandt,
en vemodsdråbe fra kind ham randt.

Den dråbe forligte hans sjæl med tiden;
han græd ej før, og han græd ej siden.

Marsk Erik Kjeldsøn fra graven gik;
mod stjernerne blinked heltens blik.

I natten blussed faklerne klare;
og dybt sig bøjed krigernes skare.

På kirkegården ved Ellisifs grav
marsk Erik favned en ven, fuldbrav.

I dag først kendte marsk Erik ganske
hin riddersmand med den rustne handske.

Tilsammen idag deres glavind klang;
og ingen spurgte om højest rang.

Tilsammen stod de i slagets bulder;
nu handsken klang om marsk Eriks skulder.

Den største høvding i Sverrigs land
for sejren takked hin danske mand.

Men Ivar Lykke på sejrens dag
gav marsken æren for vundet slag.

Dog, bryst mod bryst, og øje mod øje,
de kæmper fast vare lige høje.

Det favntag Falkjøpings ungdom så;
glad nattens stjerner skued derpå.

Det var som Nordens bjørne med gammen
på himlen smelted i glans tilsammen.

Men stille var sejrherrernes gang,
mens ligklokken over gravene klang.

Ved val i smudsig hytte
hos blus mo'er Ebba sad;
hun gramsed på sit bytte
og mimred, hæslig glad.

Mens gedevogter-enken
om bjergets trolde sang,
der strakte sig på bænken
en ridder, strunk og lang.

Fer drot og bisp blev fange,
han vendte ryg i slag;
nu ridder Bent hin lange
oplægger råd i mag.

Den mand blev velforvaret,
som voldte store kiv;
kong Albrechts ven har sparet

med kløgt sit unge liv.

I natten klokken ringer
hist over nonnens grav;
det for hans øren klinger –
han kaster hjelmen af:

"Den harm jeg vil forgætte;
endnu et slag jeg slår –"
i sorte vadmelshætte
han skjuler skæg og hår.

Men nu hin gamle kvinde,
med uglesang i bryst,
forlyster sig i blinde
med gamle dages lyst:

"Ej! hør, hvor det ringer i Falkjøping by!
– Hvem der kun var ung!
Begrov de min kærest, så tog jeg mig en ny –
den unge sidder stakket alene.

Lad sørge ved ligklokker ungersvend og mø!
– Hvem der kun var ung!
Men ingen øjne rinde, når gamle kvinder dø –
den unge sidder stakket alene."

"Eja! det var en listig sang!"
– opfo'r nu Bent hin lange –
"lad skingre tusind klokkers klang!
Sligt spil gør pebling bange.

Heks! har du frelst mit liv i nat

for guld og ædelstene,
så hjælp mig nu til lykkens skat!
Jeg finder den ej ene.

Du kender vej og lønlig sti
til bur og fængselskroge.
Med ørnens flugt det er forbi,
men ej med kløgtens snoge.

Med snog og drage højt i stavn
mig tusind landsmænd vente.
Til Stockholm bring mig kun i havn!
Og hjælp så skal jeg hente.

Vi fanger fisk på Gøtha-elv!
jeg låner dragens vinger.
Med kongen fru Margrete selv
på dragens ryg jeg bringer.

Til Bohus slæbes lænket drot;
den nød ej varer længe:
End så jeg ej det fruerslot,
guldlansen ej kan sprænge.

Og lever jeg så glad en dag,
kong Brogeløs jeg ejer –
så har jeg gjort mit bedste slag,
og vundet stoltest sejr.

Af kvinder styres folk og land;
det må vi vel bekende;
men rider heks på kronet mand,
er skammen uden ende.

Dog heks mod heks! og list mod list!
Så fægter Bent med kvinder.
Bedst ler den gæk, som ler tilsidst!
Kun den, som vover, vinder!"

"Ej, gut! hvor du blev rask med ét"
– så mumler rynkne kvinde –
"ved dag var ej dit mod så hedt;
ved nat du trold tør binde.

Ej store ord gør sagen klar,
ej heller vikingsmængden;
vis nu, at ej kong Albrechts nar
sin storhed fik i længden!

Jeg bringer dig til Stockholm by;
den vej jeg blind skal finde.
ej kat skal murre, hund ej kny:
jeg dulmer mand og kvinde.

Du har betalt mo'er Ebbas bid,
og jeg skal runen riste,
som tryg dig fører hid og did
til lands og vands med liste.

På hestens hov, på snekkens sejl
skal runen ej dig glippe;
men fisker du i natten fejl,
du krog og bytte slippe!

Kom, lange Bent! jeg ser forvist,
du fanger herligst kvinde,
men tænder du kun brand som sidst –

din sø har skær fuldblinde."

– Mo'er Ebba rigest bytte
har skjult i tavse nat.
Ved gry mo'er Ebbas hytte
stod lukket og forladt.

Alt hævner tyske frænder
den fangne konges nød:
hvor vikingsfaklen brænder,
er vinterhimlen rød.

Ved kysten jamrer mødre
ved deres sønners lig.
De vilde hættebrødre
går frem med blodig krig.

Fra Stockholms høje mure
de hærger Sverrigs land.
Med blod i snekkens fure
de pløjer elv og strand.

En nat ved Bohus volde
der høres larm og skrig:
I mulmet gungrer skjolde;
i elven svømmer lig.

En dristig vikingsskude
bortfo'r på elvens strøm.
Mod fangetårnets rude
sprang Albrecht op af drøm.

Han hørte jægerstemmer;
de lød ham velbekendt.
Et tegn han fjernt fornemmer:
det kom fra lange Bent.

Det var hint smæk med munden,
som tyded vigtig fangst:
men skuden var forsvunden –
og håbet blev til angst.

Mod fængselsmuren stødte
kong Albrecht panden vild.
På skansen vagten blødte;
højt flammed bavnens ild.

Stor larm der var på borgen,
end mer i Konghell' by;
men allerstørst var sorgen
i fruerhal ved gry.

Margrete står blandt herrer og fruer;
men ingen på borgen Ingegerd skuer.

Indhyllet i sorte sørgeflor-sky,
ved kvæld hun vandred til Konghell' by.

I kirken bad hun sit Ave længe;
hun dvæled på Herrens ager og enge.

På kirkegården i Konghell' stad
ved elven i sørgefloret hun sad.

Der bad hun stille, da nat faldt på,

hvor ligstenen over hr. Parrow lå.

Og der det larmed om vikingskrig,
på elven hørtes Ingegerds skrig.

I elvens brusen bortfo'r hin jammer;
men tomt på borgen stod jomfruens kammer.

Blandt herrer og fruer Margrete stod;
på flisen vakled den stærke fod.

De dunkle kinder var marmorhvide;
dog stærk hun dulgte sin harm og kvide.

Fra læben fløj kun et mægtigt ord –
og tusind glavind af balgen fo'r.

Mod Stockholm drager krigernes skarer;
i spidsen Abraham Brodersøn farer.

Drost Hakon ham følger, bleg som et lig:
i sjælen ham klinger Ingegerds skrig.

Og frelser han ikke den jomfrus ære,
skal jorden ret aldrig mer ham bære.

Note 11:

Kongens brodersøn: Hertug Johan af Meklenborg, der af kong Albrecht var udset til at forestå riget efter ham selv og sønnen, junker Erik, hvis de begge skulle falde eller tages til fange.

Ottende sang

Kong Albrecht ryster jernets bånd;
han hævnes dyrt af frændehånd.

Fra Wismar by, fra Rostock havn
fløj hævngrisk vilde vikingsravn.

Det glødede over Bergens vig:
højt flammed kirker over lig.

Ved Øresund og Østersø
der myrdes barn, der skændes mø.

Kong Albrecht volder al den trængsel;
højt fangen ler i muldne fængsel.

Hver dag han hører tegn fra bugt;
hver nat der hules vej til flugt.

Margrete står på Bohus slot.
Strengt ser hun ud så vide;
fra tårnet med den bundne drot
tre hundred krigsmænd ride.

Til sadlen bandt de kongen fast;
den fangne ulv de håne.
Bag Lindholm mur han ej i hast
skal øjne sol og måne.

Med kongen følger lænket søn,
derhos de tyske grever.

Ej bispen venter bedre løn
mens fru Margrete lever.

Men fromt abbed Johan fra Soer
alt løser bispens lænker.
Dog Skaras bisp ej munken tror;
han aner fine rænker.

I fruerhal på Bohus borg
han står for herskerinden.
Hun, rolig, høj, med dulgte sorg,
drog slørets sky fra kinden.

"Drag fri til Skaras bispegård!"
– hun mæler uden vrede –
"og tykkes Eder tiden hård,
om bedre tid I bede!

For staven i jer bispehånd
vi vil vort hoved bøje;
men Nordens krones stjernebånd
blev lænket i det høje.

På kirkens grund står troner fast,
det skal ej magten glemme;
men hvor vanhelligt scepter brast,
gudsdom blev folkets stemme.

Hvert kristent folk til arv modtog
den ark, som styrker lejre;
hvis Herrens arm ej for os slog,
vi skulle aldrig sejre."

Forbavset Skaras biskop står

for Nordens strenge frue,
mod flisen stolte blik han slår
i Bohus fruerstue.

"Nu har jeg set, og nu jeg tror,"
– han mæler dybt og stille –
"*med* Gud Deboras kraft var stor,
mod Gud kong Jabin lille.

Fuldtvel jeg ved, den hånd er stærk,
som konger overvinder.
Vil mænd ej bygge Herrens værk,
han bygger det ved kvinder.

Jeg drager bort, ej som jeg kom;
jeg kaster knuste panser,
jeg bøjer mig for Herrens dom
i vor Deboras lanser."

Fra Bohus Skaras biskop red bort med ydmygt sind;
men barsk igennem Konghell' drog Ivar Lykke ind.
På vej til Danmarks dronning han mødte lænket drot;
hr. Ivar rynked panden; ham hued ej hin spot:
fra kongen flagred hætten, vel femten alen lang;
og mellem rytterskaren smædesangen klang:

"Det var hr. konning Albrecht
han ind ad døren tren;
det var hans frænke dronning Margret
hun stod hannem op igen.

I være velkommen, kong Albrecht!
Mig har fast efter Eder langet;

I skal være fadder ad det barn,
jeg haver med munken fanget.

I fjor vi Eder til barsel bade,
og da ville I ej komme;
nu er I kommet til kirkegang
Eder selv til liden fromme."

Hr. Ivar blusser harmfuld ved lanseknægtens sang;
barsk brummed han, mens sværdet mod riddersporen klang:
"Ad bunden ulv kun bjæffer en ussel fruerhund,
og dumhed lægger frækhed i fine fruers mund."

"Bliv ej så vred, hr. Ivar! Vi har kun visen lagt
om hvad vor frue vist har tænkt; Gud ved hvad hun har sagt.
Til ære for vor dronning, vi sjunge som vi vil.
Vi svarer for vor frues dyd. Hør nu kun rigtig til!

I kaldte mig Margrete Munkedeje,
det monne I på mig lyve.
Så sandelig hjælpe mig Gud af nød!
Det kom mig aldrig i hu."

Hr. Ivar rider på Bohus ind
med fanger fra strandvagtdysten.
For dronningen triner han, mut i sind:
"Godt nyt, min dronning, fra kysten!

En liden orlogssejr, I vandt;
dog heraf vi ej skal prale;
kun fire snese bjørne vi vandt;
én drage på land vi hale.

Men røverdrager i hundredtal
ej skræmmes fra Nordens strande
for tvende hyrede britters skrald
og skoven, I sænker i vande.

Gør ej vor æres vugge til grav!
Byg tårne på stolten vove!
Ej pæles i havn, men danse på hav
vil egen i Nordens skove."

Hr. Ivar talte fuldtdjærvt hint ord;
men mørk var dronningens pande:
"Først vil vi bygge på ånden i nord,
og siden på Nordens vande."

Hr. Ivar så i dronningens blik
et lysglimt mod bedre dage.
Fuldtrøst han atter mod døren gik:
"Ét ord kun, før vi bortdrage!

Når rigtig krigsmand fanges i slag
jeg ærer den mand, jeg binder;
men røverflokken, vi basted i dag,
har skændet kirker og kvinder –"

Margretes nødbrune kind blev rød;
til Ingegerd fo'r hendes tanke:
"Hver hættebroder loved vi død –
derpå vil vi aldrig anke."

Bort Ivar Lykke fra Bohus red
til kysten med banner og svende.
Men fire snese hættemænd bed

i græsset før dagens ende.

Bag Stockholms høje volde
kong Albrechts venner sad.
Med ret i spyd og skjolde,
de kued store stad.

Rask indefrosne flåde
de drog fra Stockholms skær,
og kun til liden både
var danskens stormerfærd.

I havn alt vikingsflåden
bag skansemur lå fast;
og, træt af mordbrandsdåden,
holdt røverhæren rast.

Trindt staden blinker lanser
med stor belejringsmagt,
men på de høje skanser
står hættebrødre vagt.

De dronninghæren håne;
hver viking ved fuldglad,
hr. brodersøn vil skåne
den skønne landsmandsstad.

Før dristig sejervinder
betræder Stockholms stad,
her druknes børn og kvinder
i borgerblodets bad.

Med stålblank sælskindshue,
som konning på sit slot,
i store rådhusstue
sad *Hugo*, flådens drot.

Han øver, ej med lempe,
bloddommer-regiment,
med *Barthold Fock*, hin kæmpe,
og lange ridder *Bent*.

Som vilde dyr i skoven,
de priser magtens dyd.
Med sværdet skrev de loven;
de hævder den med spyd.

Vildt tindrer vikingsmødet
i Hugos bjørneblik.
Blodtørst ham stak i blodet
med glød af stærke drik.

Når panden fatter tanken,
til dåd er hånden vendt.
Når Hugo slår i planken,
det længste råd er endt.

Fuldtvel så djærv og dristig,
i hættebrødres flok
med ræveminen listig
sad raske Barthold Fock.

Han sind med vejret skifter,
helt lunefuld og vild.
For vovehalsbedrifter

han skyr ej vand, ej ild.

Men, som formummet slange,
med gift i skjulte bråd,
sad ridder Bent hin lange
i hættebrødres råd.

Kong Albrechts ven forsigtig
har spejdet nat og dag.
Med hofmandsminer vigtig
han taler kongens sag:

"Min herre vil Jer hædre,
som han har hædret mig.
Ej ven så har jeg bedre;
det vidner denne krig.

Lidt spas vi øved sammen
med kvindfolk, som I ved.
Vel dyr os blev den gammen;
til spot blev kongens ed.

Min drot i vadmelshuen
nu glemmer fast at le.
Med trolddom munkefruen
ham red til vands med spe.

Den stund dog vel kan komme,
vi får på heksen fat.
Betalt i dyre domme
bli'r hætte vel, som hat.

Af heksens øjenstene
jeg rev den ene ud:

et kongespir alene
opvejer Hakons brud.

Kun for hin mø sin krone
drost Hakon sig fraskrev.
Fra fru Margretes trone
jeg jomfrupillen rev.

Det bytte var ej ringe;
det gidsel er nu mit.
Dog, vil drost Hakon tinge,
kan hver beholde sit.

Se! derfor har jeg sparet
den fine jomfrukrans:
I tårnet, velforvaret,
jeg gemmer kroneglans.

Men sært om tårnet murrer
den dumme borgerflok.
Alt mytteriet knurrer;
I ved det, Barthold Fock!

Fremlæg i tremandsrådet
hint mandtal fra i går!
Min fangst kun lidt har bådet,
hvis ej et slag vi slår."

Med listig mine skotter,
til Bent hr. Barthold Fock:
"Til stegen I Jer godter;
jeg lugter lunten nok.

Det lækre jomfrubytte

I selv vil sluge helt;
men skal vi skatten hytte,
hun smukt må vorde delt.

Dog større ting det gælder,
end eders jomfrusnak:
hver aften, når det kvælder,
rådslår hint borgerpak.

Man mumler alt på gaden
om under, her skal ske:
For fjenden åbnes staden,
når man har hængt os tre.

Jeg mener, øksen rigtigt
på uråd råder bod.
Registeret er vigtigt
til tvæt med ild og blod."

"Blod!" – vilde Hugo brummer –
"Ret så! den tvæt er skrap."
Om sværd hans hånd sig krummer:
"Læs op den blodbads-lap!"

Og Barthold Fock begynder,
som dreng ved fibelbræt;
på hver en mistænkt synder
han staver navnet slet.

Men Hugo letnem gætter;
glubsk ruller vilde blik.
Kors ved hvert navn han sætter;
dødsdom er hvert hans nik.

"Godt!" – brummer han – "til natten
skal Stockholms vise råd
os åbne løndomsskatten
og skrifte lumske dåd.

Til slottets kælderhuler
nedslæb det slagtefæ!
Udpin hvert ord, man skjuler,
med sang af splintret træ!"

Ej mer tyrannen mæler. –
Bestemt er grusom id.
Med mørkets værk man dvæler
til mørkest midnatstid.

Og der det blev nat i Stockholm by,
i mulm der gungrer et dæmpet gny.

I fangetårnet bag gitterstang
i natten toned en dejlig sang.

Den kom fra Ingegerds jomfrubryst;
til folket sang hun med englerøst.

Hun sang om Guds riges kamp og nød
og om de fromme martyrers død.

Hun sang om helgeners varetægt
og om sin egen hellige slægt.

"St. Britta," – sang hun – "lever endnu:
hos Gud hun kommer sit folk ihu."

Hun sang om sin egen nød og trang,
og hjerter smelted ved jomfruens sang.

I fængslet sang hun om friheds dag
det lød som liflig nattergalslag.

I vintren sang hun om vårens time;
det klang som paradisklokker kime.

Hun sang om duen på liljekvist,
om jomfru Maria og Jesus Krist.

I natten gungred der våbenklang;
endnu fra tårnet jomfruen sang:

"Der sidder en due på liljekvist
        i midsommerstide –
hun sjunger så fagert om Jesu Krist –
        i Himlen er en stor glæde.

Hun sjunger og sjunger, mens nattergal slår Note 12)
        i midsommerstide –
der ventes en jomfru til Himlen i år.
        I Himlen er en stor glæde."

Men ringe var glæden i Stockholm by:
det mumler i gader og stræder;
i midnatten vokser hint sære gny
med klang af raslende kæder.
Fra slottet høres dæmpede skrig;
på gaden slæbes fanger og lig.
På Kepling-holmen et hus der brændte;
det hættebrødrenes fakkel tændte.
Forinden hundrede stemmer skreg;
med flammen skriget mod himlen steg.
De pinte vidner af borgerrådet

har Hugo med flammedøden benådet.
I staden vred sig vel tusind hænder;
men ingen de myrdedes brøde kender.
Mod gry var blodbadet først forbi:
Fra legemsasken fløj sjælene fri;
men rædsel knuged hver sjæl i byen,
som så hin mordbrands flammer i skyen.

Bleg Ingegerd i tårnet sad;
mod morgengry hun stille bad –
da klang det hult i tårnets gange;
i fængslets dør stod Bent, hin lange:
"Op! følg mig fluks, min jomfru skøn!
Her er ej stunder til morgenbøn.
I staden ulmer der oprørsbrand;
I følger mig brat til fremmed land!
Endnu så ejer I æren helt;
men tøver I – kan den let blive delt.
Ej ganske jeg for mig selv kan svare,
men mindre for hin vildbasseskare.
Jeg hørte, hvad Hugo i rusen svor;
ej Bartholds ræveminer jeg tror.
I kløgt de med lange Bent vil kappes;
om skønnest bytte hver ørn vil nappes."

Med skræk sank Ingegerd til jord.
Med dånet mø hr. Bent bortfo'r.

Der det blev dag i Stockholm stad,
på skuden stod han, sejersglad.

I storm udfo'r han rask af havnen;
men Ingegerd stod bleg ved stavnen.

På kyst hun så sin dronnings lejr;
hun bad til Gud om hjælp og sejr.

Ved stranden red en ridder skøn;
det var hin tapre Brodersøn.

Hun så hans hjelm: Den skinned rød;
men ej han så den jomfrues nød.

På armen klang hans blanke skjold;
han så til skanse, så til vold –

Men ej han så den blege mø.
Hun bad ved stavn på vilde sø:

"Hør mig, St. Britta, from og ren!
Befri dit barn fra skændsels mén!

Lad før mig dø på havsens bund,
end leve i så ond en stund!

Gudsmoder, fri dit barn af nød!
Se! jeg er din i liv og død."

Så bad hun under sejlets vinger;
– Mod klippen stormen snekken svinger.

Ved roret sidder lange Bent;
hans åsyn er mod dybet vendt:

"Endnu jeg er fuldstærk og fri
til livets gammen er forbi!"

Med ét fik lange Bent nu mod –
i stormen kogte hedt hans blod.

Han kapped sejl i huj og hast;
skøn Ingegerd han bandt til mast.

Han lagde knevl i skønne mund:
"Du bad mig fast til havsens bund."

I vilde storm han rædsomt lér:
"Nu intet ord du beder mer!

Det lystigt går til friheds havn –
i nat du spræller i min favn!"

Ved masten stod den bundne mø,
højt snekken fo'r på skumhvid sø.

Mod himlen så hun stum med gru;
i hjertet bad hun dog endnu.

Og mere stærk lød stormens brag;
i næste nu var snekken – vrag.

– Men se! fra kysten svømmer
en båd på bølgetop.

Mod dybets brænding strømmer
den ned og atter op.

Nu synes den begravet;
men nu den alt er nær,
hvor snekken, knust i havet,
alt splintres mellem skær.

På kyst ved lejrens skanser
ser tusind mænd derpå:
blandt klipper båden danser,
hvor skib og mast forgå.

– Tilbage båden svømmer
på høje bølgetop.
Med dybets brænding strømmer
den atter ned og op.

Den flyr på stormens vinger –
den flyver selv i havn.
– En mand fra båden springer
med blege mø i favn.

Blandt skær med knuste pande
lå Bent i dybe sø.
Men fra de stærke vande
bar Hakon frelste mø.

Den lykke blev ham givet,
til bod for lange savn:
Skøn Ingegerd til livet
opvågner i hans favn.

Drost Hakons knæ sig bøje;

han drømmer om stor lyst.
Mildt fra den skønnes øje
randt tåren på hans bryst.

Men fra belejrings-vagten
lød skjoldebrag og gny:
nu hættebrødre-magten
skal knuses eller fly!

Glad mumler Sverrigs hære
om himmelsk varetægt,
om hellig Brittas ære
og helgenindens slægt.

Note 12:
Svensk folkesang: "Dufvans Sång på Lilliequist".

Niende sang

Det var den første sommerdag,
en pinsemorgen skøn;
ved Vettern sø stod skoven grøn,
og til Vadstena nonners bøn
lød tusind droslers slag.

I strenge nord med sydens glans
en højtidsdag oprandt:
en jordisk sejr ånden vandt;
for himmelsk fromhed Norden bandt
den store sejrskrans.

Med helligt navn fru Britta fo'r
forlængst til engles favn.
Nu finder støvet ærens havn:
Indskrevet stod St. Brittas navn
blandt helgeninders kor.

Fru Britta tyve år lå død
alt under klostertag.
Nu er det hendes hædersdag:
Nu løftes hun med sejrsflag
til glans i kirkens skød.

Det glimter fjernt fra tidens strøm,
lig stjerner, som forgå.
Hvad trende folk begejstret så,

nu mindet ikkun peger på,
som hjertetidens drøm.

Hvor helgenindens tog fremdrog,
lød kirkeklokkers klang;
og under fromme klerkers sang
blev marken smal og skoven trang
for talløst folketog.

Mænd fra alle Nordens riger
samles på hin helligdag.
Ved hver kirkes klokkeslag
folkehavets bølge stiger.

Bønnens strøm afbruser ej.
Blandt de lamme, blandt de blinde
folder fattig bondekvinde
barnets hånd på hellig vej.

Fire høje bisper bære
under gyldne baldakin
helgenindens jordeskrin
til den største verdens ære.

Ved Vadstena gennem skoven
bruser store folkehav.
Mægtig fra St. Brittas grav
orglet suser over voven.

Med de hundred kerters glans
altret stråler over graven.
Sverrigs land, som klosterhaven,
spreder duft til store krans.

Over blomsterstrø'de vange
toget drog i kirken ind.
Her de skjulte nonners sange
rører mange fromme sind.

Men – hvad folkets øje glæder:
Her er mægtig dronning gæst.
Høj, til helgenindens hæder
smykket med de gyldne kæder,
går Margrete bispen næst;
og ved hendes hånd fremtræder
Ingegerd i brudeklæder
på sin bedstemoders fest.
Blandt de trende hoffers fruer,
blandt de trende rigers råd,
dølger under kirkens buer
dronningblikket vigtigst dåd.
Ingegerd mod altret skuer;
intet blik så saligt luer –
dog den hvide kind er våd.

Gennem gule lok sig slynger
brudekransen, rød og grøn,
men på jomfrubarmen gynger
hellig rosenkrans i løn.
Tavs, mens nonnekoret synger,
knæler hun i stille bøn.
Bruden bærer selv på armen
hellig brudgom andagtsfuld,
trykker fast til jomfrubarmen
krucifiksets blanke guld.

Åbent står alt gyldenskrinet
højt i glans på alterbord.
Brittas støv i høje kor
hviler helligt under linet;
Ingegerd ved altertrinet
smykker det med sølverflor.

"Fromme, høje bedstemoder!"
– ånder barnebarnet ud –
"bed til vore sjæles broder!
Bed til alle sjæles Gud!
Bed for dine børn på jorden!
Bed for vore fædres land!
Bed for folkets håb i Norden!
Bed for kvinde! Bed for mand!
Bed for gamle! Bed for spæde!
Bed for dem, der ej blev fød!
Bed for alle dem, der græde!
Bed for dem, der alt er død!
Bed for alle – alle sjæle!
O, men – ak! du ved det bedst –"
– tårer kvalte dæmpet mæle –
"bed for ham, jeg elsked mest!"

Sålunde bæved stille bøn
fra rørte jomfrubryst i løn,
mens *Gloria* til orgelklang
de fire høje bisper sang.

De lukked atter gyldenskrinet
på altret i de høje kor,

hvor Brittas ben lå skjult i linet
med barnebarnets sølverflor.

Kollekten klang nu højt i Norden
fra klosterkor i bispesang
om hellig Brittas liv på jorden
og underfulde pilgrimsgang.
Med ordet i legendens skrift
om helgenindens livsbedrift
afmaler bispen tro og sandt
hint skønne billed, som forsvandt;
men folket ser hint billed atter
i hellig Brittas datterdatter.

Hvad Ingegerd, som barn, har hørt,
har atter barnehjertet rørt.
De øjne, som hun aldrig så,
med himmelhavets dybe blå,
de stråled atter fromt i glans
her under barnebarnets krans.
Mest nonnen helgeninden ligner,
der bispen fromme pagt velsigner.

Omstrålt af den forklartes ånd,
ved fru Margretes moderhånd,
– med stille fryd i høje barm,
med himmelsk brudgom i sin arm –
gik Ingegerd i processionen,
omtont af sang og orgeltonen,
til klosterhallen, høj og stor,
og gennem dunkle korridor

til gitret over korets buer,
hvor himmel-brudefaklen luer.
Her under skjulte nonners sang
hun viser sig for sidste gang,
med hvide krans og skjult i linet,
bag gitret over alterskrinet.

Her over helgenindens grav
de skønne lokker skares af;
men her fik from begejstring vinger:
Hun livets sejrsfane svinger,
og salig med sin englerøst
hun sjunger højt om himmelsk lyst,
om freden over verdensgraven,
om kærlighedens himmelid,
om liljeduft fra englehaven,
om sejren i den store strid,
om evighedens håb i tid,
om frelste sjæles skjold og værge,
og om den tro, som flytter bjerge.

De englerene toner i sjælene fløj ind;
men nonnesløret skjulte den dejliges kind.
Og tonerne forstummed, og billedet fo'r hen;
ej ven nu ser i verden, Ingegerd igen.
En ridder stod i kirken, han allersidst bortgik;
af Ingegerd modtog han det venligste blik:
Det takked ham for freden på denne verdens ø;
det takked ham for glæden, hvor jordens glæder dø;
det takked ham for livet; det takked ham for mer;
men aldrig drost Hakon det øje mere ser.

Lig gravmælets ridder han stod ved kirkedør
tabet af en verden følte han aldrig før.

Men fra kirken Nordens frue
gik til klostrets gæstestue.
Blandt de trende rigers råd
ser hun ridderskabets smykke:
Erik marsk og Ivar Lykke
mødtes tro til fredens dåd.
Ridder brodersøn med hæder
kom på stolt paradehest.
Han til hellig Brittas fest
bragte sejr fra vundne stæder,
lagde for sin dronnings fod
sejerspalmer uden blod.
Fredens ark i Nordens lejre
binder underfulde sejre:
Ej for taprest krigerhær,
ej for ild og ej for sværd,
kun for Nordens høje ånd,
kun for kærlighedens øje
Sverrigs løver, uden bånd,
vil de stolte kroner bøje
mod Margretes moderhånd.
Kalmars ædle troskabsbrev
frie hænder underskrev.
Intet ridderglavind vandt
hovedstadens tårne-øer,
holmekransen mellem søer,
hvor de lyse Uplands møer

friske heltekranse bandt.
Fri, som helligt troskabspant
under hansens mæglerskjolde,
Stockholms mur med skansevolde
borger med sit kongeslot
for sin lænkebundne drot.
Albrechts fængselsnat er omme;
men han skal tilbage komme
til det mørke fængsels nat,
bøder han ej sværest skat.
Bryder kongen pagtens bånd,
stadens hær, med sværd i hånd,
løst af eden til sin konning,
bøjer sig for Nordens dronning.
Ej Margrete æsker mer;
sejren alt hun forudser.
Kronens guld ej tinges om;
den alt faldt for større dom:
kongen uden ridderære
aldrig mer kan kronen bære.
Aldrig Ellisif forgættes,
når hin kongeslægt udslettes.
Snart fra nonnens stille grav
breder over land og hav
kærlighedens træ sin krone
over en trefoldig trone.

St. Brittas fest har samlet skønt i fred
tre rigers mænd fra gry til sol går ned.
I klosterhal, blandt trende rigers råd,

har Nordens dronning grundlagt visest dåd.
Men Hakon glemte rådet denne gang;
for ham var klosterhallens mur for trang,
ved kvæld han står hos klostersøens vove;
fjernt bruser festens fryd i grønne skove.
Mens folket glæder sig i højtids lyst,
han føler kaos-tomhed i sit bryst.
Endnu engang han nævner kærest navn,
og vildt sig kraften hæver i hans savn.
Han ser tilbage, frem han ser i tid;
men tom ham tykkes hele verdens id:
et gøglespil i tidens dåd han ser;
det er ham som naturen hånlig lér.
Fuldsære tanker vågner i hans indre;
hans kinder blusser, og hans øjne tindre;
han mindes kongeblodet i sit bryst;
han hører sine store fædres røst;
det er ham, som de suser over voven;
det er ham, som de bruser gennem skoven.
Han blues fast ved sukket, som henfo'r;
han tænker mørk på kronen, han afsvor;
han lytter som til røst af fremtids sjæle:
De spørger om drost Hakons eftermæle.
En mægtig frister i hans sjæl opstår;
brat tvivlens grif sin klo i hjertet slår;
hans tro i skibbrud svømmer som på planken;
med højmodsånden kæmper storhedstanken.
Ét bånd kun holder ham i svindlen fast:
kun edens dyre troskabsbånd ej brast;

men lænket synes han på store grav,
en stækket ørn på tidens falske hav:
Den fødtes stolt til hersker over fjelde;
nu står den lammet ved en tankes vælde.

Drost Hakon tvinger stormen i sit bryst;
men hjertet søger luft i dæmpet røst:
"Hvad vil jeg her, hvor livets glans forgår?
Selv verdens fromhed ej sig selv forstår –
i drømme går vi alle med vor tid:
Vor bedste dåd er drømmevandrer-id.
Til Himlen løfter vi de dødes ben,
men murer livet ind i kolde sten;
i håbet om den vår, som her ej kommer,
forvandler vi til vinter livets sommer.
Klenodet gav jeg hen; mit håb blev drøm;
guldæblet sank til bunds i tidens strøm.
Mit hjertes paradis blev mørke nat –
et barn skal lege med min odels skat;
selv stjernen, som hun så, hin vise kvinde,
ej kan i vort århundreds nat oprinde."

Højt flyver ordet fra drost Hakons mund;
da griber ham en hånd i tvivlens stund:
"Forsag ej, søn! Den sjæl har magt, som tror!"
– så mæler dybt hin høje klerk fra Soer –
"Din tankes irlys sitrer i dit øje;
men fast står slangens tvinger i det høje.
På åndens fest i himmellivets glans
dit øje savner tidens storhedskrans;

men vid, i dag har Nordens dronning set
hvad tidens store ånd har forberedt;
hun sejrer, Hakon! – stunden er forhånden –
med tro, med kærlighed kun sejrer ånden:
Se! troens folkefest i dag vi fejre;
snart kærlighedens folkeånd vil sejre.
Men for det store ofrer vi det små!
For seklers høst må nuets frø forgå.
Den helt, som svang sig over tidens elv,
dør for sin tankes sejr – ej for sig selv."

Drost Hakon ser på den høje klerk;
ret aldrig så han en magt, så stærk,
i øjets rolige dyb sig skjule;
men bleg er panden og kinderne hule.
Dog sælsomt over prælatens kind
er spredt hint sjælens glorieskin,
som ikkun kæmpen i verden ejer,
der vandt den højeste indre sejer.
Nu ser først Hakon, den mand er skøn,
om hvem der mumles så sært i løn,
og nu begriber han førstegang
hvad smædefuglen så vrangt besang.
Når ridderlig elskov verden afsvor,
den vel måtte bære slig højheds spor.
Når mægtige konger i kloster gik,
de vel måtte eje sådant et blik,
men ingen konning og riddersmand
vist bar afsigelsens kors som han.

Drost Hakons tanker så vide fo'r;
ærbødig han står for klerken fra Soer;
en stund han glemmer al verdens smerte
for hvad han ser i abbedens hjerte.
Han ser i tankernes alvorsspor
den største sjæleforsker i nord;
han ser de øjne med klarest lue,
som nu ham dybt gennem sjælen skue,
og selv nedslår han med blus på kind,
sit ørneblik med urolig sind.

"Drost Hakon!" – mæler abbeden rolig –
"I var indviet og fuldfortrolig
til denne dag i vor dronnings dåd!
Men ej hun så Jer i vigtigst råd.
I ved, de mægtiges sind var delt;
nu vorder Nordens hjerte først helt.
De trende tråde hun tvandt til én:
Herfra vi drage til *Morasteen*.
Nu barnet, som arved kong Olufs ære,
de trende rigers kroner skal bære."

Drost Hakon studser. Hans kind blev bleg.
Højt atter blodet til kinden steg:
"I går endnu i rigernes råd
jeg øjned ikke hin store tråd,
som samler sjælenes løngangsveje,
var nøglet end i dronningens eje.
Kun lidt mig huer hin barnedrot,
der nævnes søn på Margretes slot;

dog – står han hyldet på Morasteen,
jeg tror endnu, de tre vorder én."

"Vær tro!" – genmæler abbeden – "og se!
det storværk, I holdt for en drøm, vil ske.
Lad vakle kommende slægters skarer!
Århundreder sandheds frø dog bevarer.
Såvist den gotiske rod er én!
I roden samles hver kløvet gren.
Hvad stund kun samler, kan stund adskille;
til sidst må tiden som Gud dog ville.
Hvor folkenes skaber har roden lagt,
har kraften gennem årtusinder magt.
For hvad der i evigheds bog står skrevet
har ingen forgæves kæmpet og levet."

Drost Hakon blusser ved munkens ord:
"Jeg tro fuldbringer alt, hvad jeg svor.
Lad dø med mig kong Magnussøns stamme!
Dens sidste gren blev en alterflamme.
Hvor Nordens høje præstinde står,
højt håbets gnist til stjernerne når."

Abbeden ser i hans åsyn ind:
Fuldendt var sejren i stolte sind.
"Drost Hakon!" – udbrød abbeden fra Soer –
"Margrete nævned engang Jer *stor*.
Det ord mig ville til Himlen hævet;
slig lykke har dog min sjæl ej krævet.
For sådant ord af en sådan mund

fuldgerne dør jeg i denne stund –
forstå mig ret!" – han sig brat afbrød –
fra kinden flygted en sælsom glød –
"Det ord, hvorefter mit hjerte stræber,
det venter jeg ej af menneskelæber.
– Når jeg er glemt af al verdens sjæle,
hint ord skal stå som jert eftermæle."

Rørt Hakon udstrækker sin stærke arm;
han trykker den høje klerk til sin barm:
"Nu vakler jeg aldrig i verden mer –
en klippe jeg i mit skibbrud ser.
Til Eder vil jeg mig trøstig klynge,
og sejrssangen min sjæl skal synge.
Hint ord, hvorfor I selv ville dø,
min grav skal smykke på verdens ø.
Tilbunds I ser mig i sjæl og sind –
jeg staver i furen kun på jer kind;
men ser jeg ret, helt mægtig I bar
den bjergevægt, mig tyktes for svar.
I kærlig under mig mindets ære;
fuldstærk I kan den dog selv undvære.
Jeg vejed hvert offer, min sjæl har bragt;
I lægger på verdens offer ej magt.
jeg kun hengav, hvad jeg aldrig ejed;
hvad I hengiver, Guds engle vejed –
jeg ser og ærer en kæmpe stor,
hvor verden ikke på styrken tror.
Men ejer jorden en sjæl, så stærk,
jeg tror på kærligheds underværk."

"Tal ej om menneskestyrke, søn!
Fra oven kommer al kraft hernede" –
abbeden hvisked hint ord i løn;
to riddere frem fra buskene skrede.
Fra klosterkirken drost Hakon kender
de tvende kæmper med hjelm og fjer.
Hist stod de dristig dronningen nær;
men ingen nævned dem venner og frænder.
Blandt festens tusind fremmede mænd
om navn ej spørges ridder og svend:
Ved folkenes store kærlighedsfest
der spørges ej om ubuden gæst.
Men nu drost Hakon opmærksom studser;
en flygtig tanke med harm opblusser.
Med hånd på sværdet han ser sig om;
dog rast bortskred de alt som de kom.
Fjernt rasled i løvet riddernes gang;
mod egeroden sværdskeden klang.
Hvor folkeskaren sig lystig tumled,
i skoven lønlige røster mumled.

"Giv agt!" – udbrød drost Hakon brat –
"Blandt fromme folk og præster
til hellig Brittas fest i nat
her samles arge gæster.
Hvad nys vi taled her i løn
er ingen løndom længer;
kong Albrecht med sin unge søn
til dristig hjælp nu trænger.
Hans venner nu med ranet guld

opvejer knap hans lænke;
men – er Margrete lagt i muld,
han kan på højhed tænke."

Abbedens kind blev hvid som sne;
mod himlen så hans øje:
"Nej, det vil *Han* ej lade ske,
som råder i det høje.
Hvert hår er talt, så har han sagt –
men talt er og hver tanke,
og vejet blev hver tankes magt,
hvor høje hjerter banke.
Våg tro, drost Hakon, våg og bed!
Jeg våger tro med Eder.
Måske når næste sol går ned,
med bedre røst jeg beder.
Mig bæres for i denne stund,
her vil et hjerte briste.
Det ord, I hører af min mund,
kan hændes bli'er det sidste.
Den største dag i nord er nær;
den må ej tøve længe,
skal mørkets drot med nattens hær
ej tidens sol fortrænge.
Snart over Morasteen den står
og over Kalmars volde:
Sin sejersvej Margrete går –
vogt den med hjerteskjolde!
Og skal mit øje selv ej se
den dag, vi går i møde –

almægtig Gud! din vilje ske!
– jeg ser dog morgenrøde."

Så taled hin høje klerk fra Soer;
fra klare øjne lysstrømme fo'r.
Det var som så han i Himlen ind:
i dæmringen lyste hans blege kind.
Drost Hakon knuged hans hånd i sin:
"For denne nat bliver sorgen min!"
Alt aftenstjernen i søen flammer –
og brat forsvandt de blandt skovens stammer.

Tiende sang

Bort fra hellig Brittas fest
drog alt ridder, bisp og præst.
Folkestrømmen fjernt henbruser;
venligt over klostret suser
med hendøde blomsters duft
pinsenattens sommerluft.

Ved Vadstena gennem skoven
bruser det fra Vettern-voven.
Mellem riddersmænd og fruer
red Margrete tankefuld
under nattens stjerneguld,
under bøgetemplets buer.
Nonneklædt, med pilgrimshat,
sad Margrete på sin skimmel.
Unionens dyre skat
bar hun gennem folkets vrimmel.
Op mod Nordens stjernehimmel
så hun mod en ufødt tid,
bad i løn for højest id.

Tit dog øjet ser tilbage
over dybe klostersø
til de kobberdække tage,
hvor St. Brittas stille mø
nu er skjult for alle dage;

og fra høje dronnings bryst
flyver sukket uden røst,
som en luftning gennem skoven,
som et nattepust fra voven.
Mildt nu over søen klang
fromme nonners aftensang;
og blandt hine klare stemmer
kender hun med vemodslyst
toneældets dybe røst
fra den sjæl, hun aldrig glemmer.

I Margretes gangerspor
red hin høje klerk fra Soer,
vennen med de øjne klare,
med den løndom, dyb og stor,
som de aldrig åbenbare.
Uden ord han kan forstå
hvad hans dronning tænker på.
Sukket, som henfo'r med vinden,
ved han flyver til veninden.
Og han nærmer sig ærbødig –
trøst ham tykkes overflødig,
hvor det høje klare sind
roligt ser i tiden ind –
dog et ord må hjertet mæle
om de stille søstres sjæle,
som på hellig Brittas vis,
uden jordisk kamp og møje,
hæve kan det rene øje
til Guds engles paradis.

Hvad han taled dog ej gjaldt
fromme klostermø alene:
nys ved lønlig afskedsscene
blandt Vadstenas søstre talt,
bar Margrete sløret alt,
og blandt klosterfruer rene
blev hun dronningnonnen kaldt.

Nu, da mellem skovens grene
sommer-stjernelyset faldt
på abbedens kind i natten,
så Margrete første gang
tanken, som han streng betvang,
striden under fredens pris
og et knuset paradis
under sky af klerkehatten.
"Fromme ven!" – hun mæler rørt –
"viselig os blev tilslørt
gåden i hvert hjertes indre;
havde alle tanker røst,
bjerge faldt fra mangent bryst –
men blev derfor byrden mindre?"

"Som graven tavs," – genmæler høje klerk –
"er sorgen kun, når den er kæmpestærk;
til Gud, men ej til mennesker den taler,
og svaret ved vi, som hver sjæl husvaler.
I taler om hin gåde i vort indre;
derpå jeg tænker tit, når stjerner tindre;
derom en vantro viis har sagt engang:
'Den er Guds hemmeligheds tryllesang.'

Det ord engang jeg af en pilgrim hørte;
helt dybt og underligt min sjæl det rørte.
Med åndens toner, som det for mig klang,
forvandled det hvert suk til himmelsk sang;
og hvad jeg aned kun, men ej forstod,
en himmelsk verden i min sjæl oplod.
Hin gådes tryllesang jeg salig hører,
hvor jorden mig et himmelglimt afslører!
Og ved hvert blik i sjæle, jeg har kær,
jeg føler mig hin guddoms-løndom nær.
Når jeg er død – jeg håber selv engang,
én sjæl forstår mit hjertes gådesang –"
Igennem skoven stjernelyset glimted,
Margrete glansen i hans øjne skimted.
Fra panden sløret faldt for hendes øje,
og til de dunkle ord hun lytted nøje.

"Hver sjælegåde vorder skønt opklaret!"
– lød klerkens ord igen med sælsom glæde –
"For Eders blik blev herlig åbenbaret
hvad ej århundreder har set hernede.
        Selv gåden, som jeg stirred på,
        vil Eders klare blik forstå,
når for min sjæl de fromme brødre bede –"

        "Den stund er fjern, min fromme ven!
        Hvert skridt vel går mod døden;
        dog her vi drager håbfuldt hen
        mod sommer-morgenrøden.
        Så skøn en dag jeg aldrig så:

Nu ser jeg Nordens himmel blå –
nu har vor tanke mæle.
Nu hellig Brittas lyse ånd
omslynger med et evigt bånd
de trende rigers sjæle."

Så taled høje dronning hin skønne sommernat;
da lød der gennem skoven et bulder, vildt og brat.
Hvor hulvejen skråned bag gamle skansevold,
lød fæle skrig i natten; der buldred sværd og skjold.
Og rejsetoget standsed, og fruerne skreg,
og hestene stejled, og mangen kind blev bleg.
Fuldrolig Margrete så sig streng omkring;
fluks ridderne flokkes om dronningen i ring.
Bag skansevoldens brinker, i graven, tør og hul,
nys hættebrødreflokken lå listig i skjul.
Der lured stærke Hugo med raske Barthold Fock;
nu knuste drost Hakon dumdristig vikingsflok.
I blod lå stærke Hugo med kløvet pandebrask;
og hættebrødreflokken til flugten var rask.
Alt vejen var reddet før dronningtoget kom;
på flugten gennem skoven kun én vendte om.
Men det var vovehalsen, hin raske Barthold Fock;
han over skansegraven fløj på sin stok.
Og der nu drost Hakon for høje dronning tren
og meldte helt trøst, at skoven alt var ren,
hin vilde hættebroder af busken udsprang
og jagtspyddet dristig mod høje dronning svang.
Det næppe var svunget, for røveren lå død:
i busken ham ramte lanseknægtens stød.

Ej liden var larmen, hvor jagtspyddet lå;
dog hvor det havde rammet, intet øje så.
I sadlen sad dronningen, stille og stor,
og ved abbedens side lå spyddet på jord.
Fast selv han ej mærked det hemmelige stik;
på dronningen hviled sjæleglad hans blik.
Hans pasgænger rolig fra skimlen ej veg;
vel dronningen mærked, abbedens kind var bleg;
men saligt tindred øjet, så livligt, så lyst –
bag kappen randt lønlig blodet fra hans bryst.
Døden, han aned, kom dog ej så brat;
på sadlen han holdt sig den korte sommernat.
Alt fremad drog toget med fryd og med skæmt,
og der det blev morgen, var eventyret glemt.

Hin morgen fo'r der en snekke fra havn
        under nøgne kuld.
Kong Albrecht stod ved den høje stavn,
        helt harmefuld.

For sidste gang han de fjelde så.
Bag dem hans vældes rige før lå.

Ved siden stod sønnen, til tronen båren;
fra øjet randt ham fuldbitter tåren.

Vildt Albrecht truer mod fjeldene hen:
"Med ild og sværd jeg kommer igen."

Med harm han mindes de kronede dage;
men aldrig kommer han kronet tilbage.

Der Albrecht sejled fra Skånes strand,

lød jubelråb over Sverrigs land.

Der Albrecht Meklenborgs strand betren,
et barn stod hyldet på Morasteen.

Nu stolt i de største sjæle i nord
stod tidens skønneste blomst i flor.

Og dagen kom, hin store dag,
som Norden aldrig glemmer:
alt under friheds store flag
lød brag af folkestemmer:

"Ét spir i Nord! én Nordens drot!"
Nu kærlighed vandt sejer.
Margrete står på Kalmar slot,
der sejrsfanen vajer.

Det var på St. Margretes dag,
den vise dronning sejred.
Med kroningspragt og ridderslag
tre riger pagten fejred.

Margrete står på Kalmar borg;
der er stor fryd og gammen.
Forglemt er alle sjæles sorg,
hvor alle smelter sammen.

Nu med de trende rigers råd
tre folk besegler pagtens dåd
ved frit udkårne skare.
Hos ridder, bisp og borgermand
står bonden fra hvert Nordens land
og mæler ord, fuldklare.

Til svensken ærligt dansken ser;
lidt stolt han dog i hjertet lér
alt for hin sol blandt fruer.
ej tvistes der i broderfavn;
dog fru Margretes modernavn
bedst danske hjerter huer.

Margrete stod ved tronens fod
alt hos hin liden konning.
Til kinden stiger hjertets blod
hos sejrsglade dronning.

Helt trøst til den udkårne søn
hun ser med granskerblikke;
dog dæmper hun et suk i løn:
– Kong Oluf var det ikke.

Til kirke drager folkets tog
med herrer og med fruer.
højt glæder sig hvert fattigt skrog;
i luften hvirvler huer.

Fra tårne lød basuners klang;
nu alle sangværk spille.
I Kalmar by er gaden trang,
og kirken alt for lille.

Med sang og spil holdt folket bøn
mest under åben himmel.
Margrete med sin kårne søn
går gennem glade vrimmel.

Hun ser til høj, hun ser til lav;

hun nikker mildt til alle.
Et smilblink i det folkehav
vil på hver dråbe falde.

Dog selv på højest hædserssti,
hvor tusind øjne funkle,
fly'r glæden, som et blink, forbi
de kinder sælsomt dunkle.

Margrete står i det høje kor:
Te Deum præsterne sjunge.
Tre bisper messer for alterbord;
dybt orgeltonerne runge.

Med oprakt sværd i sin ridderhånd
marsk Erik knæler stille.
Det er ham nu, som Ellisifs ånd
må himmelorgelet spille.

Drost Hakon læner sig til sit sværd;
han stirrer på alterflammen;
hint afskedsblik fra skøn Ingegerd
med strålerne smelter sammen.

I heltens sjæl dog er kraft og ro:
med Nordens folk han sig glæder;
sit liv indvi'r han, djærv og tro,
til trillingkronernes hæder.

Og mellem den svenske og norske ven
står sjæleglad Danmarks *Lykke*.
Mens stolt han ser til Margrete hen,
han tvende hænder må trykke.

Men stille fra *Te-Deum*-kor
tre præster et lig bortbare.
Det var hin høje abbed fra Soer:
udslukt var de øjne klare.

Margrete så hans sidste blik,
der salig han sang sit: *Amen!*
Hun, bleg, men stille, fra kirken gik;
hun hilsed dem allesammen.

Hun nejed stille for bisp og præst;
hun nejed for herrer og fruer.
Fuldendt var hin store kærlighedsfest;
klart himlens stjerneskrift luer.

Og Nordens store dronning går
med tvende tavse kvinder
didhen, hvor klostrets lighus står,
og vågelampen skinner.

Til festens fryd gik munk og præst;
en lille kordreng ene
hos liget sad på glade fest
og sov på gulvets stene.

Margrete træder stille ind,
hvor munken lå på båren;
men over hendes dunkle kind
bag slør udvælder tåren.

For første gang på store vej
ej hjertet sorgen gemmer;
for første gang hun dølger ej

hvad dybest hun fornemmer.

Alt over stærke skulder lå
Margretes hovedklæde.
For første gang de fruer så
den store dronning græde.

Margrete strakte ud sin hånd –
brat sank i knæ den høje.
Fra barmen brast det gyldne bånd –
hun lukked munkens øje.

"Sig nu, alverden, hvad du vil!"
– udbrød hun knust i smerte –
"nu hører denne sjæl mig til –"
Hun sank til munkens hjerte,

Et øjeblik kun smerten fik magt i høje sind;
hun rejste sig mægtig; men bleg var dunkle kind.
Fra døde ven på båren hun gik til liv og dåd,
til folkemoder-idræt i rigernes råd.
Ét skår der var i glæden, som alle øjne så:
End Sverrigs kroneperle i mæglerhånd lå;
endnu har kong Albrecht ej kongehåbet slukt:
End Stockholms høje porte for dronningen var lukt.
Fra Kalmar, helt stille, hun drog til Sjølunds bred;
på Søborg fik atter det store hjerte fred.
Her urtegårdsmanden ved barnehaven sang
om dronningen, som leged med liljer engang.

Her stod hun i kapellet, da atter det lød:
det var i denne morgen vor frelser blev fød!

I barnehaven bar hun guldliljer i hånd,
der atter påskeglæden opløfted hendes ånd.
Her stod hun på svalen ved pinse-aftenrød;
da lød det fra Vadstena: Ingegerd er død!
Op så hun mod himlen, mens aftenklokken klang;
det var som hun hørte en salig engels sang.
Ned så hun på jorden: Den stod i sommerglans;
til alle kære grave den fletted sin krans.
Hun tænkte på sønnen i klosterkirkens kor;
hun tænkte på nonnen og på hans sidste ord.
Hun tænkte på de døde; dog sjælen ejed trøst –
i hjertet sang en engel med Ingegerds røst:

> Lad sjælene bortfare! dog ånden er igen
>   i evige tider.
> Ret aldrig det store for evigt farer hen –
>   i kærlighed er en stor glæde.

> Og mens Margrete lytted til den sang,
> som trøstefuld i hendes indre klang,
> lød tusind stemmers larm til hendes øre,
> og større fryd hun kunne aldrig høre.
> Til bod for dronninghjertets stille savn,
> hun hilstes af sit folk med modernavn,
> og glædesråbet lød fra tusind tunger;
> fra Stockholms åbne porte hid det runger.
> Med hyldingsbrev fra Sverrigs kongestad
> marsk Erik hilser Nordens dronning glad.
> For borgen glinser ridderskabets smykke:
> Blandt Nordens kæmper jubler Ivar Lykke.

Højt modernavnet med tre rigers røst
opløfter hjertet i Margretes bryst.
Ud over land og riger vidt hun skuer;
i moderblikket hellig andagt luer.
Tre rigers jubel genlød over jorden,
og – der var fred og kærlighed i Norden.

Om "Dronning Margrete"

Forfatter: B. S. Ingemann (1789-1862).
Org.udgave: *Dronning Margrete. Et historisk Digt i ti Sange.* Trykt og forlagt af Andreas Seidelin, København 1836.
Denne udgave baseret på: B. S. Ingemann: *Samlede Skrifter.* C. A. Reitzels Forlag, København 1857.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Karl Hansen Reistrup (1863-1929): "*Abbed Johan med de Øjne klare / Bøjer sig dybt med sin Munkeskare*" (1912). Fra udgaven *Kunstforlaget Danmark*, København 1913.

ISBN 978-87-7628-041-3

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-292-0 (Ølstykke 2013).

© 2024 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk